

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Etiopia

**Sikkerhet og humanitære forhold i
Tigray**

23. september 2021

© Landinfo 2021

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo
Tel: 23 30 94 70
E-post: landinfo@landinfo.no
www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

This report deals with the war that broke out between Tigray forces and the Ethiopian Defense Forces (ENDF) in November 2020. The report only covers the period up to and including August 2021. The war is still ongoing, and it is unclear how the situation will develop further.

The balance of power in Tigray has changed significantly during the period in question. The Eritrean Defense Forces (EDF) and Amhara forces are fighting alongside the ENDF. ENDF and their allies captured large parts of Tigray in November 2020. The Tigray forces then started a guerrilla war against them and regained control of most of the region in June and July 2021.

There is no complete overview of the violence in Tigray, and the actual number of incidents of violence and deaths is probably far higher than what we have information about. However, available information shows that all zones in the Tigray region have been affected by violence during the period in question and that the level of violence reflects the changes in power relations. Civilians make up about half of the total number of registered fatalities. All parties are accused of violence against civilians, but in Tigray, such violence has mainly been committed by the ENDF and their allies. Several sources further claim that there is a systematic expulsion of ethnic Tigrays from western areas of Tigray, which are still in the hands of ENDF and their allies.

The humanitarian situation in Tigray is critical. A significant part of the population experiences severe food shortages, and several hundred thousand are starving. Emergency aid is only to a limited extent entering the region because Ethiopian authorities have imposed a blockade on Tigray. The airports in Tigray are closed to commercial traffic and all access roads to the region are controlled by ENDF and their allies.

Sammendrag

Dette notatet redegjør for krigen som brøt ut mellom Tigray-styrker og den etiopiske hæren (Ethiopian Defence Forces – ENDF) i november 2020. Notatet dekker kun perioden til og med august 2021. Krigen pågår enda, og at det er uklart hvordan situasjonen vil utvikle seg videre.

Maktforholdene i Tigray har endret seg vesentlig i den aktuelle perioden. Den eritreiske hæren (Eritrean Defence Forces – EDF) og Amhara-styrker kjemper sammen med ENDF. ENDF og deres allierte inntok store deler av Tigray i november 2020. Tigray-styrkene startet så en geriljakrig mot dem og gjenvant kontrollen over mesteparten av regionen i juni og juli 2021.

Det finnes ingen fullstendig oversikt over volden i Tigray, og det reelle antallet voldshendelser og drepte er trolig langt høyere enn det vi har informasjon om. Tilgjengelig informasjon viser likevel at samtlige soner i Tigray-regionen har vært rammet av vold i løpet av den aktuelle perioden og at voldsbildet reflekterer endringene i maktforhold. Sivile utgjør cirka halvparten av det totale antallet registrerte drepte. Alle parter er beskyldt for vold mot sivile, men i Tigray har slik vold i all hovedsak blitt begått av ENDF og deres allierte. Flere kilder påstår videre at det pågår en systematisk fordriving av etniske tigrayer fra vestlige områder av Tigray, som fortsatt er på hendene til ENDF og deres allierte.

Den humanitære situasjonen i Tigray er kritisk. En vesentlig del av befolkningen opplever alvorlig matvaremangel og flere hundre tusen sulter. Nødhjelp kommer i begrenset grad inn i regionen ettersom etiopiske myndigheter har innført en blokade av Tigray. Flyplassene i Tigray er stengt for kommersiell ferdsel og alle innfartsårer til regionen kontrolleres av ENDF og deres allierte.

Innhold

1	Innledning	8
2	Kildetilfang	8
3	Kort om Tigray	9
3.1	Geografiske forhold	9
3.2	Demografiske forhold.....	10
4	Bakgrunn for krigen	10
4.1	Hovedaktørene i Tigray	13
4.1.1	Tigray-styrker	13
4.1.2	Den etiopiske hæren	14
4.1.3	Den eritreiske hæren.....	14
4.1.4	Amhara-styrker.....	14
5	Maktforhold og tilstedeværelse	15
5.1	November til desember 2020: ENDF og dets allierte inntar Tigray.....	15
5.2	Desember 2020 til mai 2021: Geriljakrig	17
5.3	Juni til august 2021: Tigray-styrker gjenerobrer store deler av Tigray og rykker inn i naboregionene Afar og Amhara	18
6	Hva ønsker aktørene å oppnå?	20
7	Voldens spredning og omfang	21
8	Voldens art og hensynet til sivile	23
8.1	Krigføringen	23
8.2	Mange sivile menn har blitt drept.....	24
8.3	Vold mot sivile i all hovedsak begått av ENDF og deres allierte.....	24
8.4	Omfattende seksualisert vold mot kvinner	25
8.5	Fordriving av tigrayer fra vestlige deler av Tigray.....	26
8.5.1	Interneringsleire.....	27
8.6	Vold mot sivile begått av Tigray-styrker.....	27
8.7	Hva har skjedd med de eritreiske flyktningene i Tigray?.....	28
9	Kritisk humanitær situasjon	29
9.1	Kollaps i jordbrukssektoren.....	30
9.2	Sultkatastrofe i Tigray	30
9.2.1	Økonomi i krise	31
9.3	Blokade av Tigray innført av de føderale myndighetene	32
9.3.1	Sult som våpen.....	33
9.4	Helsevesen	33
9.5	Skole og utdanning	34
9.6	Annen infrastruktur.....	34
10	Bevegelsesfrihet i Tigray	35
10.1	Muligheten for å reise inn og ut av Tigray	36
11	Flukt til naboland	36

12 Internt fordrevne i Tigray.....	37
13 Referanser	38

1 Innledning

Den 3. november 2020 gikk styrker kontrollert av Tigray-folkets frigjøringsfront (TPLF) til angrep mot de etiopiske hærstyrkene (Ethiopian Defence Forces – ENDF) som var stasjonert i Tigray-regionen. Kort tid etter rykket ENDF-styrker, den eritreiske hæren (Eritrean Defence Forces – EDF) og styrker fra den etiopiske naboregionen Amhara inn i regionen. Føderale myndigheter hevdet at styrkene skulle «gjenopprette lov og orden» i Tigray, men i realiteten var det snakk om en fullskala invasjon (Kirby 2021). Ti måneder etter invasjonen er det ikke bare fortsatt krig i Tigray, men krigen har også spredt seg til naboregionene Amhara og Afar.

Dette notatet redegjør for bakgrunnen for krigen, maktforholdene, den generelle sikkerhetssituasjonen og humanitære forhold i Tigray etter krigens utbrudd. Som det fremgår i notatet, er konfliktdynamikken og maktforholdene i stadig endring. Det er derfor viktig å understreke at notatet kun dekker den sikkerhetsmessige og humanitære situasjonen i Tigray fra november 2020 til og med august 2021, og at det er uklart hvordan situasjonen vil utvikle seg videre. Vi understreker også at notatet kun tar for seg forhold i Tigray, og ikke i naboregionene Amhara og Afar, som også er berørt av krigen.

2 Kildetilfang

Etiopia er det mest folkerike landet på Afrikas horn, og utviklingen i landet er avgjørende for regionen som helhet. Mange forskere, analytikere, menneskerettighetsorganisasjoner og humanitære aktører følger derfor nøye med på utviklingen i Etiopia.

Til tross for stor interesse for landet, fremstår kildesituasjonen likevel som krevende. I de innledende fasene av konflikten stengte myndighetene og andre konfliktaktører kommunikasjonslinjene i Tigray, og lite informasjon kom ut fra området. Etter hvert har informasjonstilfanget blitt noe bedre, og et noe klarere bilde av situasjonen har avtegnet seg. Imidlertid er informasjonen sterkt preget av de ulike aktørenes ståsted, og mye av informasjonen fremstår som partisk og politisert.

Det er viktig å understreke at informasjon fra Etiopia – på generelt grunnlag – må vurderes i et kritisk lys, ettersom den ofte er farget av kildens (etniske) bakgrunn og konkurrerende narrativ mellom de ulike aktørene. Dette gjelder om mulig i enda større grad i den pågående konflikten i Tigray, ettersom de ulike aktørene bruker informasjon for å påvirke nasjonal og internasjonal opinion (Wilmot, Tveteraas & Drew 2021). Alle partene i konflikten avviser anklager om overtredelser og overgrep, og retter beskyldninger mot motparten (diplomatkilde, e-post 10. september 2021).

Det er få internasjonale observatører til stede i Tigray, blant annet fordi etiopiske myndigheter gir begrenset tilgang til området. Internasjonale observatører og analytikere kritiseres også, både av hverandre og av partene, for å ha et ensidig eller partisk perspektiv, og polariseringen på sosiale medier er sterk.

Den utfordrende kildesituasjonen, kombinert med et flytende konfliktbilde, gjør det krevende å gi en detaljert og oppdatert beskrivelse av situasjonen. I notatet presenterer Landinfo situasjonen slik den fremstår i skrivende stund, basert på kilder som anses som tilstrekkelig balanserte og etterrettelige, slik som anerkjente nyhetsmedier, tenketanker og uavhengige menneskerettighetsorganisasjoner. Ettersom informasjonen også fra ellers pålitelige kilder er uklar eller feilaktig på enkelte punkter, har vi sammenlignet og sammenstilt informasjon fra flere ulike kilder der det er nødvendig.

3 Kort om Tigray

3.1 Geografiske forhold

Tigray er en av Etiopias nordligste delstater, og består av ulendt høyland med en rekke fjellkjeder (Østebø 2021). Tigray har et areal på cirka 50 000 km² (ACAPS 2021, s. 3), og er dermed omtrent på størrelse med Innlandet fylke. Regionen grenser til Sudan i vest og Eritrea i nord, samt de etiopiske delstatene Afar i øst og Amhara i sør. Regionen er videre administrativt inndelt i syv såkalte soner (se tabell 1, samt kart fra OCHA 2017 og 2021a).

Grensen mot Eritrea har vært gjenstand for langvarig konflikt mellom landene. Med unntak av noen måneder i 2018 og 2019, har denne grensen formelt vært stengt sidene landene gikk til krig mot hverandre i 1998 (se Landinfo 2020). Selv om landene inngikk en fredsavtale i 2018, stod etiopiske styrker inntil november 2020 fortsatt i områder som Eritrea anser som sitt territorium (Jeffrey 2018; Marchal 2020).

Administrative grenser mellom provinser har endret seg opp gjennom Etiopias historie. Den siste større administrative inndelingen går tilbake til EPRDFs maktovertagelse i 1991. Welkait, Setit-Humera og Tsegede i vest, samt Raya i sør, ble inkorporert i det nytegnede Tigray. Mange amharer anser områdene på vestlig side av Tekeze-elven som amharisk land (Tronvoll 2021b).

3.2 Demografiske forhold

Den siste folketellingen i Etiopia fant sted i 2007, og dagens befolkningstall er usikre estimater som baserer seg på denne. Befolkningen i Tigray anslås i dag til cirka 5,7 millioner, hvorav halvparten er under 18 år (ACAPS 2021, s. 1 og 3).

Som det kommer frem av tabell 1 under, bor det flest mennesker i den østlige delen av Tigray, mens det bor relativt få i den vestlige delen.

Tabell 1: Administrativ inndeling og befolkning i Tigray

Sone	Estimert befolkning
Mekelle	520 930
Eastern	1 048 223
Central	1 481 017
Southern	793 136
North Western	923 343
Western	467 890
South Eastern	451 059
Totalt	5 685 598

Kilde: ACAPS (2021).

Regionhovedstaden Mekelle, som utgjør en egen administrativ sone, er med cirka en halv million innbyggere den største byen i Tigray (se tabell 1).

Over 90 prosent av befolkningen i regionen antas å være tigrayer, som snakker tigrinja og i hovedsak er ortodokse kristne (Østebø 2021; ACAPS 2021, s. 4 og 5). Tigray har også lenge huset et stort antall eritreiske flyktninger. Disse er nærmere omtalt i kapittel 8.7.

Cirka 70 prosent lever på landsbygda (ACAPS 2021, s. 1). Jordbruk er den viktigste handelsnæringen, og sysselsetter rundt 80 prosent av befolkningen (Østebø 2021). Det dyrkes i all hovedsak teff, andre kornsorter, noe kaffe og bomull. Husdyrhold er også utbredt.

4 Bakgrunn for krigen

Tigray-nasjonalismen vokste seg sterk på 1900-tallet, med økende motstand mot den etiopiske sentralmakten. Dette kom blant annet til uttrykk gjennom dannelsen av Tigrayfolkets frigjøringsfront (Tigray People's Liberation Front, TPLF) i 1975.

Sammen med Eritrean People's Liberation Front (EPLF)¹ kjempet TPLF en langvarig kamp mot Derg-regimet, en marxistisk junta som tok makten i 1974. I 1991 falt Dergen (Østebø 2019).

TPLF utgjorde kjernen i den politiske koalisjonen Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front (EPRDF), som styrte Etiopia fra 1991 til 2018. Tigrayene hadde viktige posisjoner i etiopisk politikk, sikkerhetsstyrker, økonomi og samfunnsliv i denne perioden (Østebø 2020; ICG 2020a, s. 6). EPRDF-styret kunne vise til høy økonomisk vekst, men ble kritisert for å lede en repressiv stat med lite respekt for politisk opposisjon og menneskerettigheter.

Etter massive protester mot EPRDF-regimet, og særlig mot TPLF², gikk statsminister Hailemariam overraskende av i 2018. I april 2018 gikk en allianse av amharer og oromoer innen EPRDF sammen om å velge Abiy Ahmed til statsminister, utmanøvrere TPLF og gjøre slutt på partiets nesten 30-årige dominans i etiopisk politikk.

Etter at Abiy kom til makten i april 2018, iverksatte han en rekke tiltak som bidro til å svekke TPLFs makt i Etiopia. Flere høyprofilerte offiserer og statstjenestemenn med tilknytning til TPLF ble avsatt, og flere av dem ble tiltalt for korrupsjon og menneskerettighetsbrudd. Dette var populære tiltak blant mange etiopiere, som holdt TPLF ansvarlige for det autoritære og repressive EPRDF-styret. TPLF oppfattet på sin side de nye makthavernes tiltak som et ledd i å gi TPLF ansvar for alle Etiopias problemer de siste tiåra (ICG 2020a, s. 6).

Mens stadig sterkere anti-tigrayske holdninger kom til overflaten i store deler av den etiopiske befolkningen, mente den tigrayske eliten seg utsatt for en heksejakt av de nye føderalmyndighetene. Den interne «opprydningen» i militær- og statsapparatet skjedde samtidig som Abiy inngikk en fredsavtale med TPLFs erkefiende Isaias Afwerki i Eritrea, og parallelt med et stadig sterkere krav fra amharer om tilbakeføring av områdene som de mente tigrayene hadde annektert fra amharene da de kom til makten i 1991 (Tronvoll 2020, s. 13; 2021). Fra det tigrayske lederskapets synspunkt utviklet Abiys lederskap seg gradvis til en målrettet kampanje for å fornærme og forfølge dem, individuelt og kollektivt, en oppfatning som ble delt av de fleste tigrayer (Tronvoll 2020, s. 14).

I november 2019 oppløste statsminister Abiy EPRDF og etablerte et nytt nasjonalt parti, Prosperity Party (PP). EPRDF var et koalisjonsparti som besto av fire etnisk

¹ Forholdet mellom EPLF og TPLF forverret seg utover 1990-tallet, etter at Eritrea ble uavhengig fra Etiopia. I 1998 kom det til full krig mellom landene, og forholdet dem imellom forble spent etter våpenhvilen i 2000. I 2018 undertegnet landets ledere, Abiy og Isaias, en fredsavtale (Østebø 2019). TPLF-lederskapet så med stor skepsis på fredsavtalen, som de fryktet var et taktisk samarbeid for å utmanøvrere dem.

² Hovedslagordet under de innledende fasene av protestbølgen var «Down, down Woyane» (Tronvoll 2020, s. 12). Woyane (som betyr «revolusjon» på tigrinja) er et nedsettende begrep for TPLF og det tigrayske maktapparatet.

baserte partier.³ Til tross for at koalisjonspartiene på papiret hadde like rettigheter og innflytelse, dominerte TPLF i realiteten koalisjonen. Det nye PP skal ikke være representant for spesifikke etniske grupper, men tar sikte på å være et panetiopisk parti som representerer hele Etiopia. TPLF var sterkt imot etableringen av PP, som de fryktet ville føre til en sentralisering av makten på føderalt nivå, og valgte å stå utenfor partiet. De fryktet at partiets nye politiske linje ville undergrave den føderale modellen de selv hadde designet, og at konsekvensen av sentraliseringen ville bli en svekkelse av deres makt, både regionalt og føderalt (Allo 2021; EASO, Etiopia-seminar i Bern november 2019). Føderalmyndighetene, på sin side, anklaget TPLF for å obstruere Abiys reformagenda og å gjøre alt for å beholde sine tidligere privilegier. De anklaget også TPLF for å stå bak hendelser som hadde til hensikt å skape kaos og diskreditere sittende myndigheter.⁴

TPLF-lederskapet, herunder personer med sentrale verv og posisjoner under EPRDF som fryktet rettsforfølgelse under de nye styresmaktene, trakk seg etter hvert tilbake til Tigray-regionen, hvor de fortsatt hadde makten.

Den 9. september 2020 trosset den TPLF-dominerte regionalregjeringen i Tigray føderalmyndighetene ved å gjennomføre valg i regionen.⁵ TPLF vant dette valget med 98,2 prosent av stemmene. I en TV-sendt tale i samme måned avviste statsminister Abiy at føderale myndigheter ville gripe inn militært i Tigray, men ga uttrykk for at føderale myndigheter ikke anså valget som legitimt (diplomatkilde, e-post september 2020; ICG 2020a, s. 7). Da det opprinnelige mandatet for føderalmyndighetene gikk ut i oktober 2020 uten at det var holdt valg i resten av Etiopia, erklærte den nyvalgte regionalregjeringen i Tigray at føderalmyndighetene ikke lenger hadde legitim makt.

I oktober 2020 vedtok parlamentet å stanse budsjettoverføringene til regjeringsforsamlingen i Tigray, og i stedet overføre budsjettmidlene direkte til lokaladministrasjonene, for på den måten omgå lederskapet i Mekelle. For TPLF-lederskapet i Mekelle var dette ensbetydende med en krigserklæring (ICG 2020b, s. 1), og de svarte med å motsette seg føderale militære utnevnelser til ENDFs nordkommando i Tigray (ICG 2020b, s. 3).

³ Tigray People's Liberation Front (TPLF), Amhara National Democratic Movement (ANDM), Oromo People's Democratic Organization (OPDO) og Southern Ethiopian People's Democratic Movement (SEPDM). ANDM skiftet navn til Amhara Democratic Party (ADM) og OPDO skiftet navn til Oromo Democratic Party (ODP) i 2018.

⁴ Påstander om at TPLF var medansvarlig for drapet på den kjente artisten Hachalu Hundessa i juni 2020 (Ezega News 2020), er et eksempel på dette.

⁵ Valget var opprinnelig planlagt avholdt i hele Etiopia i mai 2020, men utsatt først til august 2020 og deretter på ubestemt tid som følge av covid-19-epidemien (ICG 2020a, s. 2). Valget ble endelig gjennomført i store deler av Etiopia den 21. juni 2021.

4.1 Hovedaktørene i Tigray

Dette kapittelet gjør kort rede for krigens hovedaktører, det vil si de militære styrkene som kjemper mot hverandre i Tigray, og styrkeforholdet dem imellom ved krigens utbrudd.⁶ Styrkeforholdet i løpet av krigen er beskrevet fortløpende i kapittel 5.

4.1.1 Tigray-styrker

Krigen i Tigray står som nevnt i kapittel 4 først og fremst mellom føderalmyndighetene og TPLF. Enkelte kilder viste ved krigsutbruddet til at TPLF hadde så mange som 250 000 krigere under sin kommando, inkludert regionale styrker, politi og militser.⁷

Etter at konflikten eskalerte til krig i november 2020, omtalte TPLF etter hvert de militære styrkene under deres kommando som Tigray Defence Forces (TDF) (Burke 2021a). TDF består ikke bare av TPLF-medlemmer, mens også av tigrayer som tidligere var medlem av etiopiske sikkerhetsstyrker (ENDF og regionale sikkerhetsstyrker i Tigray), samt andre tigrayer som har tatt opp våpen mot ENDF og deres allierte (se kapittel 5).

Føderale myndigheter tillater ikke at TPLFs styrker omtales som TDF, da begrepet ifølge dem gir inntrykk av at gruppen er en suveren hær (Tekle & Mutambo 2021).⁸ Føderale myndigheter anerkjenner som nevnt over ikke TPLF som legitime myndigheter og har siden mai 2021 ansett dem som en terroristorganisasjon (Africanews 2021). Begrepet TDF brukes likevel av mange kilder, inkludert av FN (se for eksempel United Nations 2021).

Landinfo har valgt å benytte den mer nøytrale betegnelsen «Tigray-styrker» om disse styrkene, men gjengir ved direkte sitater betegnelsen kilden selv bruker.⁹

⁶ Flere kilder påstår at styrker fra Somalia kjemper sammen med ENDF og deres allierte (Kahiye 2021; Eritrea Focus og Oslo Analytica 2021, s. 78). Somaliske myndigheter benekter dette, selv om slike styrker har blitt sendt til Eritrea (Bekele & Steinwehr 2021). Tronvoll (2021b) viser videre til at TPLF oppfordrer eritreiske soldater til å desertere og slutte seg til «the Eritrean opposition forces in Tigray». Også HRW (2021c) viser til at en «unidentified Eritrean opposition armed group» opererer sammen med Tigray-styrker. Landinfo har ikke funnet konkret informasjon om denne gruppen.

⁷ De fleste delstatene i Etiopia har egne militser (kilde A, møte i Addis Abeba, april 2016). Militsernes størrelse varierer fra region til region. Tigray hadde ifølge kilden rundt 90 000, mens Amhara hadde opptil 100 000. Militsene er ikke nødvendigvis aktive til enhver tid. De består typisk av lokale innbyggere som kan mobiliseres av myndighetene ved behov, for eksempel til å bemanne veikontrollposter eller beskytte infrastruktur. De kan også fungere som en slags reservehær.

⁸ Den etiopiske nyhetsformidleren Addis Standard ble midlertidig fratatt lisensen for å ha brukt dette begrepet (Tekle & Mutambo 2021).

⁹ Ulike kilder bruker ulike begreper om Tigray-styrkene.

4.1.2 Den etiopiske hæren

Den etiopiske hæren (ENDF – Ethiopian National Defence Force) bestod før krigsutbruddet av cirka 140 000 soldater (Reuters 2020a; kilde A, møte i Addis Abeba, 2016). Tilgjengelig informasjon tilsier imidlertid at langt færre enn dette var underlagt føderale myndigheter da krigen brøt ut i november 2020.

En vesentlig del av ENDF, den såkalte Northern Command, var inntil krigsutbruddet i november 2020 stasjonert i Tigray (Ahmed 2020; Oslo Analytica 2021, s. 19 og 67).¹⁰ Som det fremgår i kapittel 5, gikk TPLF til angrep mot Northern Command før ENDF gikk til angrep mot dem. Tilgjengelig informasjon om angrepet mot Northern Command er fortsatt begrenset og uklar, men ifølge Crisis Group (ICG 2021a, s. 4) resulterte angrepet i at «almost all of Northern Command» ble satt ut av spill.¹¹ Oslo Analytica (2021, s. 17) underbygger dette ved å vise til at etniske tigrayer i Northern Command byttet side og at andre soldater ble drept eller tatt til fange, men viser også til at rester av Northern Command forsvarte seg og/eller tok seg over grensen til Eritrea.

4.1.3 Den eritreiske hæren

Etiopiske myndigheter innrømmet i mars 2021 at eritreiske hærstyrker (Eritrean Defence Forces – EDF) er til stede i Tigray (BBC 2021a). Som det fremgår i kapittel 5, kjempet ENDF og EDF trolig sammen mot TDF helt fra starten av krigen. Tilgjengelig informasjon om EDF sin tilstedeværelse i Tigray er nokså generell, men tilsier etter Landinfos forståelse at landet har gått inn i krigen med stor styrke. EDF ble før krigsutbruddet anslått til å bestå av en stående styrke på rundt 200 000 soldater (Reuters 2020a). Også dette tallet er usikkert.¹²

4.1.4 Amhara-styrker

Regionale sikkerhetsstyrker og militser fra Amhara (her omtalt som Amhara-styrker) kjemper sammen med ENDF i Tigray. Det er uklart hvor mange styrker det er snakk om, men etter Landinfos vurdering er det snakk om flere tusen. Amhara-styrkene skal blant annet inkludere frivillige fra den irregulære militsen

¹⁰ Ifølge kilde A (møte i Addis Abeba, 2016) var opptil 80 000 av ENDF sine soldater stasjonert i Tigray som forsvar mot Eritrea. Det er uklart i hvilken grad fredsavtalen med Eritrea i 2018 endret dette. Da Landinfo besøkte grenseområdene i november 2018, observerte vi flere militærbaser som så ut som de ikke lenger var i bruk.

¹¹ Northern Command rådde over halvparten av artilleriarsenalet til den etiopiske hæren (Oslo Analytica 2021, s. 78). Mesteparten av dette skal ha blitt ødelagt før Tigray-styrkene fikk brukt våpnene.

¹² En rekke kilder som Landinfo har pratet med opp gjennom årene, har gitt uttrykk for at EDF har blitt tynnet ut fordi mange soldater har flyktet til utlandet. På den andre siden har enkelte kilder kommet med påstander om økt rekruttering og mobilisering i Eritrea i forbindelse med Tigray-krigen (Plaut 2021a).

«Fano».¹³ Enkelte kilder viser til at Fano ved krigsutbruddet bestod av cirka 2000 mann (Houreld, Georgy & Aloisi 2021).

5 Maktforhold og tilstedeværelse

Dette kapittelet gir en kort redegjørelse av maktforholdene i Tigray fra krigsutbruddet i november 2020 til og med august 2021. Tilgjengelig informasjon er begrenset og fragmentert, så kapittelet gir ingen uttømmende redegjørelse av disse forholdene, men fokuserer på større byer. Utviklingen kan etter Landinfos forståelse inndeles i tre perioder: 1) ENDF og deres allierte inntar Tigray, 2) geriljakrig og 3) Tigray-styrker gjenerobrer store deler av regionen. Det er også viktig å understreke at maktkampen er pågående og at den videre utviklingen fremstår som uklar. Det foreligger også noe usikkerhet omkring enkelte datoer, så disse bør brukes med varsomhet.

Kapittelet bygger i stor grad på informasjon fra Oslo Analytica (2021), som er et privat forsknings- og konsulentforetak drevet av Kjetil Tronvoll. Tronvoll har jobbet med Etiopia og Eritrea i en årrekke og følger utviklingen i Tigray tett gjennom sine kilder. Oslo Analytica (2021) beskriver krigsforløpet frem til juni 2020 nokså grundig, men gjengir også noe informasjon som kan fremstå som politiserte påstander fra TPLF. Landinfo har etter beste evne forsøkt å etterprøve informasjonen som gjengis opp mot andre tilgjengelig kilder.

Vi anbefaler at lesere benytter kartet fra [OCHA \(2017\)](#) og Google Maps for å følge redegjørelsen i dette kapittelet.

5.1 November til desember 2020: ENDF og dets allierte inntar Tigray

Den 3. november 2020 gikk Tigray-styrker til angrep mot den såkalte Northern Command (ENDF-styrkene som var stasjonert i Tigray) (ICG 2021a, s. 11).¹⁴ TPLF hevdet at det var et forebyggende («pre-emptive») angrep, ettersom et angrep fra ENDF og dets allierte var nært forestående.

¹³ «Fano» har tidligere av noen kilder blitt omtalt som amharenes versjon av oromoenes Qeerroo (ESAT News 2018; Yimer & Beraki 2018), mens andre kilder fremstiller dem som en Amharatonasjonalistisk milits (se for eksempel Meynial 2019).

¹⁴ Northern Command råde over mer enn halvparten av artilleriarsenalet til den etiopiske hæren (Oslo Analytica 2021, s. 78). Mesteparten av artilleriet ble ødelagt før Tigray-styrkene fikk brukt det i kampen mot ENDF/EDF – Crisis Group (2021b) viser til at Tigray-styrkene tok beslag på tanks, missiler og rakettkastere, men at utstyret ble ødelagt eller forlatt grunnet luftangrep.

Den 4. november gikk ENDF og Amhara-styrker inn i Western Tigray fra Amhara (Oslo Analytica 2021, s. 74–75).¹⁵ Styrkene rykket raskt frem, og innen 7. november hadde de inntatt ikke bare den sørlige byen Dansha, men også Humera flyplass nordvest i sonen. Ifølge Oslo Analytica (2021, s. 75–76) møtte de hard motstand ved Baeker,¹⁶ før de inntok byene Rawyan, Humera og May Kadra.¹⁷ EDF støttet ENDF i angrepet mot Humera med artilleribeskytning fra eritreisk side av grensen (ICG 2021a).

Eritreiske bakkestyrker (muligens sammen med rester etter ENDF sin Northern Command) rykket så sørover via Badme og inntok byen Shiraro i North Western Tigray, mens ENDF og Amhara-styrker rykket nordover fra Amhara-regionen og inntok May Tsebri (Oslo Analytica 2021, s. 76). Dermed mistet Tigray-styrkene kontrollen over store deler av vestlige Tigray, samtidig som de ble avskåret fra forsyningslinjer via Sudan.

Den 13. november gikk eritreiske bakkestyrker også til angrep flere steder lenger øst langs grensen, blant annet ved byene/landsbyene Rama, Geru Sernay og Zalambessa (Oslo Analytica 2021, s. 77). EDF skal i denne sammenheng ha bombardert byer med artilleri. Tigray-styrker skal på sin side ha trukket seg ut av byene uten særlig motstand, men Oslo Analytica viser til «fierce fighting» utenfor byene. Samme dag skjøt Tigray-styrker raketter mot flyplassene i Bahir Dar og Gonder i Amhara-regionen (Deutsche Welle 2020; Addis Standard 2020). Den 14. november skjøt de også raketter mot flyplassen i den eritreiske hovedstaden Asmara (VOA 2020). Ifølge Oslo Analytica (2021, s. 78) forsøkte Tigray-styrkene dermed å stoppe luftangrep mot Tigray.¹⁸

ENDF og dets allierte inntok store deler av Tigray i løpet av relativt kort tid. Den 16. november inntok ENDF og Amhara-styrker grensebyen Alamata i Southern Tigray fra Amhara (Oslo Analytica 2021, s. 78).¹⁹ Den 17. november inntok ENDF og EDF byen Shire (BBC 2020; Oslo Analytica 2021, s. 76). Den 19. og/eller 20. november inntok styrkene også byene Aksum og Adwa vest for Shire langs hovedveien B-30 (Al Jazeera 2020a; Amnesty International 2021a). Den 21. november inntok ENDF Adigrat, den nest største byen i Tigray (Al Jazeera 2020a;

¹⁵ Den 5. november vedtok det etiopiske parlamentet å innføre seks måneders unntakstilstand i Tigray (ICG 2021a). To dager senere utnevnte parlamentet en overgangsadministrasjon, som skulle styre regionen inntil det ble holdt (ny)valg.

¹⁶ Oslo Analytica (s.75) skriver at Baeker er lokalisert «on the hills just a few kilometres from Humera Airport». Ifølge Lemma et al. (2014, s. 2–3) er det imidlertid snakk om en landsby som ligger cirka 50 kilometer sørøst for Humera og 40 kilometer øst for May Kadera. Sistnevnte underbygges av OCHA (2021b).

¹⁷ May Kadra ble inntatt av ENDF og Amhara-styrker den 10. november (Houeld, Georgy & Aloisi 2021).

¹⁸ Tigray-styrkene skjøt også raketter mot flyplassen i Asmara så sent som 29. november (Al Jazeera 2020b).

¹⁹ Oslo Analytica (2021 s. 78) viser til at også somaliske styrker skal ha deltatt i dette angrepet, men dette fremstår som nevnt som uklart.

Reuters 2020b). Dette betyr at styrkene som inntok byen, trolig kom vestfra via A-2 fra Adwa. EDF kan ha deltatt i angrepet mot byen.²⁰

Angrepet mot Mekele startet den 28. november, og byen ble tatt etter bare noen timer fordi Tigray-styrkene igjen valgte å trekke seg ut av byen uten større motstand (Oslo Analytica 2021, s. 80-81). Det kom imidlertid til kamper mellom partene i utkanten av Mekele, da Tigray-styrkene søkte mot høylandet i Central Tigray. Styrkene som inntok Mekelle, kom trolig både nordfra via Wukro og sørfra via Hiwane.²¹ ENDF og EDF fortsatte fremrykningen etter erobringen av Mekelle, og inntok en rekke byer vest for regionhovedstaden, herunder Abiyi Adi, Hagare Selam og Agbe (Oslo Analytica 2021, s. 84). Den 4. desember inntok de også byen Werqama. Dermed kom også hovedveien mellom Mekelle og Adwa på deres hender (se Google Maps).

ENDF og deres allierte hadde dermed inntatt store deler av Tigray. Deres tilstedeværelse begrenset seg etter Landinfos forståelse først og fremst til byer og hovedveier, mens rurale områder i stor grad ble liggende utenfor deres kontroll. Vestlige deler av Tigray skal mer eller mindre ha blitt overtatt av Amhara-styrker.

5.2 Desember 2020 til mai 2021: Geriljakrig

Etter tapet av Mekelle trakk Tigray-styrkene seg tilbake til fjellområdene i sentrale og sørlige deler av Tigray og startet en geriljakrig mot ENDF og deres allierte (Oslo Analytica 2021, s. 78). Det er uklart hvor mange krigere Tigray-styrkene hadde på dette tidspunktet. Noen soldater skal ha overgitt seg (s. 82), men inntrykket er at Tigray-styrkene i stor grad trakk seg tilbake før de led store tap. Det er følgelig nærliggende å anta, spesielt sett i lys av den videre utviklingen, at en vesentlig del av styrkene deres fortsatt var intakt. Mot slutten av desember 2020, hadde Tigray-styrkene reetablert en fungerende kommandostruktur (s. 83).

Gjennom desember, januar og februar 2021 skal det ha kommet til harde kamper i rurale områder i sørlige deler av Central Tigray og North Western Tigray. Oslo Analytica (2021, s. 82) viser spesielt til området mellom Asgede Tisimbla og Abergele i denne sammenheng. ENDF og deres allierte gjennomførte en rekke operasjoner for å bekjempe Tigray-styrkene, men Tigray-styrkene forflyttet seg stadig og gjennomførte bakholdsangrep med små enheter mot ENDF og deres allierte. Tigray-styrkene angrep også forsyningslinjer langs hovedveiene A-2, B-20 og B-30 (s. 90).

²⁰ Oslo Analytica (2021, s. 80) gir inntrykk av at Adigrat ble inntatt fra nord.

²¹ Oslo Analytica viser til at angrepet kom fra tre retninger, men det fremstår som uklart for Landinfo hva den tredje retningen er.

Ifølge Oslo Analytica (2021, s. 85) hadde ENDF og EDF vansker med å holde områder langt fra hovedveiene, og Tigray-styrker skal ha påført dem store tap og tatt «tusenvise» av krigsfanger. Tigray-styrker skal også ha midlertidig erobret tilbake en rekke landsbyer i januar og februar, herunder Edaga Aerbi, Mai Kinetal, Nebelet, Hawzen, Gijet og Samre, før de igjen trakk seg tilbake til fjellområdene. Fra begynnelsen av mars begynte Tigray-styrker å gjennomføre angrep med større enheter (s. 83–84), og i midten av mars skal de også ha gjennomført angrep mot byene Tsatsa og Nirak (i nærheten av Abergelle) på amharisk side av grensen (s. 87). Ifølge Oslo Analytica (2021, s. 87) gjennomførte ENDF og EDF en siste større offensiv med bakke- og luftstyrker mot Tigray-styrker i fjellområdene i sentrale og sørlige deler av Tigray i april, uten at de klarte å nedkjempe dem. Crisis Group (ICG 2021b) omtalte situasjonen på dette tidspunktet som en «grinding stalemate».

Oslo Analytica (2021, s. 91) viser til at Tigray-styrker innen mai hadde kontroll over de rurale områdene sør for hovedveien B-30. Crisis Group (ICG 2021b) viser til at Tigray-styrkene holdt rurale områder av sonene Central, Eastern, South Eastern og Southern Tigray.

Det er vanskelig å anslå Tigray-styrkene sin størrelse på dette tidspunkt, men kildene gir inntrykk av at styrkene nøyttor stor folkelig oppslutning og ikke manglet frivillige rekrutter grunnet omfattende overgrep fra ENDF og dets allierte mot befolkningen i Tigray (se for eksempel Burke 2021a og ICG 2021b). Oslo Analytica (2021, s. 83 og 88) viser til «tens of thousands of fighters», at «support of the public for the struggling military leadership soared and encouraged many recruits to flood into TDF military training sites» og at Tigray-styrkene vokste til en «nasjonal motstandsbevegelse».

De største byene langs hovedveiene var fortsatt underlagt ENDF og deres allierte sin kontroll, men det er uklart i hvilken grad de hadde tilstedeværelse i Tigray for øvrig. Det er også uklart hvor grensen mellom styrker fra ENDF og EDF gikk, men inntrykket er at de ofte opererte side om side. Eritreiske styrker skal ha «annektert» områder rundt Zalamebessa, Rama, Irob, Geru Sirnay og Shiraro i nordlige deler av Tigray, men kjempet ifølge Oslo Analytica (2021, s. 87) også så langt sør som Samre i South East. Etter internasjonalt press mot Eritrea om å trekke styrkene deres ut av Tigray, kom det påstander om at eritreiske styrker tok i bruk etiopiske uniformer (s. 89). Områdene vest for Tekeze-elven (se kart i Houreld, Georgy & Aloisi 2021) skal ha blitt «annektert» av Amhara.

5.3 Juni til august 2021: Tigray-styrker gjenerobrer store deler av Tigray og rykker inn i naboregionene Afar og Amhara

Den 18. juni 2021 startet Tigray-styrkene en storstilt offensiv (operasjon «Alula»), hvor de inntok en rekke byer i Tigray (Tronvoll 2021b). Regionhovedstaden Mekelle ble inntatt den 28. juni (Akinwotu 2021). Også byene Shire, Aksum, Adwa og Adigrat ble inntatt på cirka samme tidspunkt (Anna 2021b; ACLED

2021). Etter Landinfos forståelse trakk ENDF og deres allierte seg ut av disse byene uten kamp.

Føderalmyndighetene i Addis Abeba erklærte da ensidig «våpenhvile» (VOA 2021, 30. juni). TPLF svarte på dette med å fremsette en rekke krav, herunder at ENDF og deres allierte skal trekke seg helt ut av Tigray, at føderalmyndighetene anerkjenner TPLF som legitime myndigheter i Tigray, at de gjenoppretter elektrisitet og andre grunnleggende tjenester i regionen, at humanitær nødhjelp leveres og at det foretas en uavhengig gransking av krigsforbrytelser (AFP 2021a; BBC 2021b).

Den 14. juli erobret Tigray-styrkene også byene Alamata og Korem i Southern Tigray, samt byen May Tsebri i North Western (Kassa & Zachrisen 2021). Etter dette rykket Tigray-styrker inn i Afar og Amhara, naboregionene i øst og sør (se for eksempel Reuters 2021c; UNHCR 2021, 30. juli; Deutsche Welle 2021b). Dermed ekspanderte krigen til også utenfor Tigray. Tigray-styrker rykket inn i Amhara både langs hovedveiene B-30 og A-2, altså fra Northwestern og Southern.²²

Den anerkjente britiske Etiopia-eksperten Alex de Waal skrev i slutten av juli 2021 at Tigray-styrkene hadde «not only defeated the Ethiopian National Defense Forces but thoroughly destroyed them». Påstanden om at Tigray-styrkene påførte ENDF store tap underbygges av at «tusenvise» av krigsfanger ble paradert gjennom Mekelles gater etter gjenerobringen til stor jubel fra befolkningen (Walsh & Kelso 2021).²³ Inntrykket av at ENDF var sterkt svekket underbygges også av at statsminister Abiy Ahmed den 10. august oppfordret «all capable Ethiopians» til å verve seg til kamp mot Tigray-styrkene (Bariyo 2021).²⁴

[Polgeonow \(2021\)](#) viser et kart over maktforholdene per august 2021. Her fremgår det at Tigray-styrker hadde gjenvunnet kontrollen over mesteparten av Tigray. Unntakene er sonen Western, som er på amhariske hender, samt nordlige deler av North Western, Central og Eastern, hvor EDF fortsatt er til stede.²⁵ Eritrea skal også ha sendt forsterkninger til vestlige deler av Tigray (Al Jazeera 2021)

²² I begynnelsen av august inntok Tigray-styrker blant annet Lalibela (Deutsche Welle 2021b).

²³ Tigray-styrkene selv påstår at de har sluppet fri 1000 «low-ranking soldiers», men at mer enn 5000 fiendesoldater fortsatt holdes i fangenskap og at «senior officers» vil bli stilt for retten (Reuters 2021b).

²⁴ Den 11. august hevdet Oromo Liberation Army (OLA) at de har inngått en allianse med TPLF for å kjempe mot føderalmyndighetene (AP 2021a). OLA er først og fremst aktive i sørlige og vestlige deler av Oromia (Landinfo 2021, 6. januar). Det er per nå uklart i hvilken grad denne alliansen medfører et reelt militært samarbeid.

²⁵ Enkelte kilder kan gi inntrykk av at EDF trakk seg helt ut av Tigray i juni 2021 (se for eksempel Al Jazeera 2021), men etter Landinfos forståelse er det medfører dette ikke riktighet. TPLF viser til at EDF kun trakk seg tilbake fra sørlige og sentrale deler av Tigray, og at de bygget forsvarsverk i nordlige deler av regionen (Tronvoll 2021b).

Dette notatet går ikke nærmere inn på situasjonen i Afar og Amhara, men en rekke kilder viser til at ENDF og deres allierte etter hvert klarte å stoppe Tigray-styrkene sin fremrykning i Afar og Amhara (diplomatkilde, e-poster 26. august og 10. september 2021).²⁶ Journalisten Martin Plaut (2021b) viser her til påstander om at Eritrea skal ha sendt forsterkninger til Amhara. I hvilken grad dette betyr at krigslykken har vendt seg mot Tigray-styrkene er uklart.

6 Hva ønsker aktørene å oppnå?

De føderale myndighetenes uttalte målsetning har siden krigens begynnelse vært å straffeforfølge TPLFs politiske og militære lederskap og å gjenopprette territoriell kontroll etter Tigray-styrkenes angrep på Northern Command i november 2020. Myndighetene omtaler derfor krigen konsekvent som en «law and order operation». Imidlertid er det liten tvil om at de føderale myndighetenes motiver også er politiske (Tronvoll 2021b). De anser TPLF som hovedårsaken til ustabiliteten og volden som har preget Etiopia etter 2018, og ønsker å fjerne dem som politisk maktfaktor.

Det amhariske lederskapet, og amhariske etnonasjonalistiske krefter, støtter dette synet (Oslo Analytica 2021, s. 95). For dem er imidlertid krigen hovedsakelig motivert av kravet om tilbakeføring av områder i Vest-Tigray som de mener ble fratatt dem da Etiopias administrative grenser ble satt i 1991 (se kapittel 3.1). Amhariske regionalstyrker og militser har derfor inkorporert deler av Vest- og Sør-Tigray under sin administrasjon og kontroll. Abiy er på sin side avhengig av amharenes politiske støtte for å beholde makten, og er derfor ikke i posisjon til å gå mot amharenes kontroll over de delene av Vest- og Sør-Tigray som de anser for sine.

Eritrea har sammenfallende interesser med føderalmyndighetene om å utmanøvrere TPLF, som de har vært bitre fiender med siden 1998. Det er uklart hvorvidt eritreiske myndigheter har andre motiver for å delta i krigen enn at de har en felles fiende med føderalmyndighetene. Eritreiske myndigheter har, så langt Landinfo har kunnet bringe på det rene, ikke kommet med noen offisiell uttalelse om hvorfor de deltar i krigen i Tigray.

TPLF på sin side kjemper for egen overlevelse, og hevder at angrepet på Northern Command var et forebyggende angrep etter at ENDF og amhariske styrker hadde forberedt seg til krig over lang tid og at et angrep mot Tigray var nært forestående. Som det fremgår i kapittel 5.3, kan offensiven til Tigray-styrkene i Amhara og

²⁶ Enkelte kilder mener at Tigray-styrkene ved å gå inn i Afar, hadde som mål å stenge vei- og togforbindelsen mellom Addis Abeba og Djibouti (Felbab-Brown 2021). Den djiboutiske hæren skal ha reagert på dette med å mobilisere styrker (Garowe Online 2021). Flere kilder mener at TPLF har som mål å presse føderalmyndighetene til å forhandle med dem på punktene de la frem 4. juli (Davison 2021; de Waal 2021).

Afar ha hatt som mål å presse føderalmyndighetene til å forhandle med dem på punktene de har lagt frem.

7 Voldens spredning og omfang

Det finnes ingen offisiell statistikk eller god oversikt over volden i Tigray. Enkelte kilder har imidlertid forsøkt å samle tilgjengelig informasjon om voldshendelser og drepte, herunder organisasjonen Armed Conflict Location and Event Data Project (ACLED u.å.) og Universitetet i Ghent (Annys et al. 2021).

ACLED samler informasjon fra blant annet media og lokale organisasjoner om voldshendelser i Etiopia i en database, som er åpent tilgjengelig og oppdateres kontinuerlig.²⁷ ACLED opplyser hvor voldshendelsene fant sted, hvilke aktører som var eller antas å være involvert i hendelsene og antall drepte. Dette gjør det mulig å trekke ut informasjon om voldsbildet i Tigray. Selv om ACLED oppgir eksakte tall, og disse gjengis i dette notatet, må tallene etter Landinfos vurdering ikke tillegges større vekt. Det reelle antallet voldshendelser og drepte er trolig langt høyere, men, gitt at det ikke finnes noen fullgod oversikt over volden i Tigray, gir ACLED etter Landinfos vurdering likevel en indikasjon på voldens generelle spredning og omfang over tid.

I perioden 3. november 2020 til 30. juli 2021 registrerte ACLED totalt 787 voldshendelser i Tigray, som ifølge ACLED resulterte i 3913 registrerte drepte. Antallet drepte inkluderer både stridende og ikke-stridende (sivile).

Tabell 2: Registrerte voldshendelser og drepte i Tigray fra 3. november 2020 til 30. juli 2021

Sone	Registrerte voldshendelser	Registrerte drepte
Central	184	445
Eastern	116	864
Mekelle	49	142
North Western	173	231
South Eastern	82	361
Southern	114	248

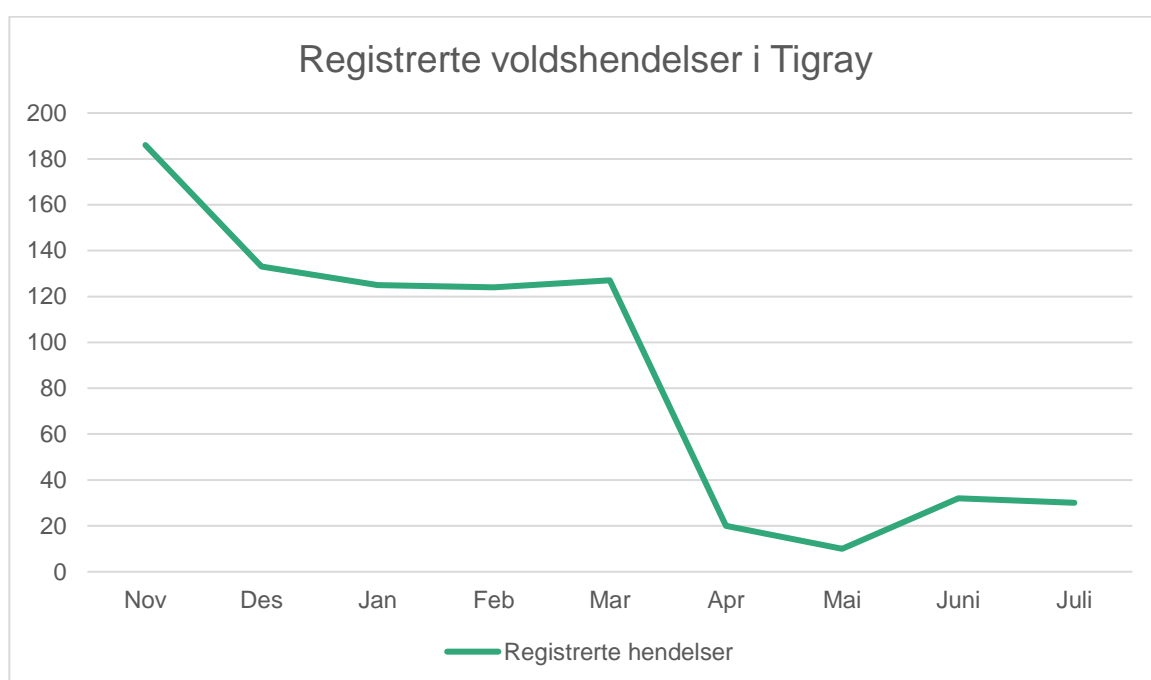
²⁷ ACLED har laget et eget program, Ethiopia Peace Observatory (EPO), hvor data for Etiopia er åpent tilgjengelig (se <https://epo.acleddata.com/>).

Western	69	1622
Totalt	787	3913

Tabellen er utarbeidet av Landinfo på bakgrunn av data fra ACLED (2021).

Som tabell 2 viser, ble samtlige soner i Tigray-regionen rammet av vold i løpet av denne perioden. Flest voldshendelser ble ifølge ACLED registrert i sonene Central, North Western, Southern og Eastern. Klart flest drepte, over 40 prosent, ble ifølge ACLED registrert i Western Tigray, etterfulgt av Eastern Tigray (cirka 20 prosent).

Diagram 1: Antall registrerte voldshendelser i Tigray over tid

Diagrammet er utarbeidet av Landinfo på bakgrunn av data fra ACLED (2021).

Diagram 1 viser hvordan antall registrerte voldshendelser i ACLED fordelte seg tidsmessig i den aktuelle perioden. Tallene fra ACLED er altså ikke nødvendigvis presise (det reelle antallet voldshendelser er trolig høyere), men indikerer at voldsnivået var høyest i starten av krigen, og da særlig i november 2020,²⁸ men at volden avtok betydelig etter mars 2021. I juli 2021 ble det «kun» registrert 30 voldshendelser (62 drepte).

Som vist i kapittel 5, har maktforholdene i Tigray endret seg vesentlig i den aktuelle perioden, og bildet som indikeres av diagram 1, reflekterer disse endringene. Antallet voldshendelser i regionen var høyest da ENDF og deres

²⁸ Det store flertallet av de registrerte drepte, 2198 av 3913 (56 prosent), ble ifølge ACLED registrert i november 2020. Det ble altså registrert flere drepte i november alene, enn i de andre månedene som krigen hittil har vart til sammen.

allierte gikk til angrep på flere fronter i november 2020, holdt seg nokså høyt mens partene var låst i en asymmetrisk krigføring ut mars 2021, men sank betraktelig da Tigray-styrker gjenvant kontrollen over store deler av regionen og den aktive fronten flyttet seg ut av Tigray. De registrerte hendelsene i juli 2021 fant i all hovedsak sted i forbindelse med at Tigray-styrker gjenerobret byen May Tsebri i North Western, samt byene Korem og Alamata i Southern.

Som nevnt i kapittel 5, er Amhara-styrker og EDF fortsatt til stede i vestlige og/eller nordlige deler av Tigray, og Tigray-styrkene har foreløpig ikke forsøkt å gjenerobre disse områdene. Det er også uklart i hvilken grad fronten ellers holder seg i naboregionen Amhara og Afar. Potensialet for at volden i Tigray tar seg opp igjen, er følgelig fortsatt til stede. Diagram 1 sier heller ingenting om indirekte vold i form av sult og manglende helsetjenester (se kapittel 9).

8 Voldens art og hensynet til sivile

Alle parter er beskyldt for vold mot sivile (ICG 2021b). Dette kapittelet gir en kort oversikt over disse forholdene.

8.1 Krigføringen

ACLED skiller ikke mellom sivile og militære drepte, men har kategorisert 656 av voldshendelsene (83 prosent av de registrerte hendelsene) som vold mellom væpnede aktører («battles»). Disse hendelsene resulterte ifølge ACLED i 1641 drepte (42 prosent av de registrerte drepte). Det er nærliggende å anta at disse i all hovedsak var stridende, selv om også sivile kan ha blitt drept i skuddvekslinger og liknende.²⁹

ACLED kategoriserer 22 hendelser som «remote violence», med andre ord voldshendelser hvor angrepsmetoden fratar målet muligheten til å respondere mot angriperen. Disse hendelsene ble i all hovedsak begått av ENDF og EDF i form av luftangrep og/eller artilleribombardement. Angrepene resulterte ifølge ACLED i 301 drepte (militære og sivile). ACLED gir inntrykk av at denne typen angrep ble benyttet uten særlig hensyn til sivile, og at mange av de registrerte drepte ved disse angrepene var sivile. Dette underbygges av blant andre Oslo Analytica (2021) og Human Rights Watch (HRW 2021a), som begge viser til at ENDF og EDF bombarderte urbane områder, deriblant i Mekelle, Aksum, Shire og Humera, og at disse angrepene blant annet rammet sykehus, boligområder, skoler og

²⁹ En etiopisk etterretningskilde skal overfor Crisis Group i desember 2020 ha oppgitt at rundt 10 000 soldater fra begge sider var drept og mange flere såret (Crisis Group 2021a, s. 4).

markeder.³⁰ Et etiopisk luftangrep mot markedet i Togogwa den 22. juni 2021 skal alene ha tatt livet av over 60 mennesker og såret over hundre (ACLED 2021; Burke 2021b).

Tigray-styrker ødela veier og broer i Tigray for å hindre fiendens fremrykning i november 2020, men valgte ifølge Oslo Analytica (2021, s. 81) å trekke seg ut av byer når ENDF og deres allierte rykket frem for å skåne byene for ødeleggelse. I denne sammenheng er det viktig å huske på at befolkningen i Tigray i all hovedsak består av etniske tigrayer, og at Tigray-styrkene, i motsetning til ENDF og deres allierte, derfor kjempet blant sine «egne» i Tigray. Etter at krigen har ekspandert til å omfatte naboregionene Afar og Amhara, hvor andre etniske grupper dominerer, har også Tigray-styrker blitt beskyldt for å ha benyttet artilleri mot boligområder (se for eksempel AP 2021b).

8.2 Mange sivile menn har blitt drept

81 hendelser er av ACLED kategorisert som «violence against civilians».³¹ Dette utgjør «kun» ti prosent av det totale antallet registrerte hendelser, men resulterte likevel i cirka halvparten av det totale antallet registrerte drepte (1958). Det er nærliggende å anta at disse i all hovedsak var sivile.

Professor Jan Nyssen fra Universitetet i Ghent leder er prosjekt som kartlegger drepte sivile i Tigray gjennom sosiale medier og vitnebeskrivelser (se Annys et al. 2021). For perioden fra krigsutbruddet og frem til 5. juli, altså da Tigray-styrkene gjenerobret mesteparten av Tigray, viser Nyssen (Annys et al. 2021, s. 23) til det de omtaler som 2805 dokumenterte drepte sivile. 90 prosent av dem er ifølge kilden menn/gutter i alle aldersgrupper (s. 24). Ni prosent av dem var under 20 år (s. 25). Kilden understreker at det reelle antallet drepte sivile trolig er høyere, og viser til 9642 rapporterte, men ikke dokumenterte, drepte sivile (s. 27). Selv dette tallet vurderes av kilden som «most likely an extreme underrepresentation». Kilden understreker at antallet ikke inkluderer dødsfall som resultat av sult og manglende helsetjenester.³²

8.3 Vold mot sivile i all hovedsak begått av ENDF og deres allierte

Både ACLED (2021) og Nyssen (Annys et al. 2021) viser at vold mot sivile i Tigray i all hovedsak ble begått av ENDF og deres allierte. Ifølge Nyssen (Annys et al. 2021, s. 24) stod eritreiske og/eller etiopiske soldater bak cirka 90 prosent av

³⁰ Ifølge Oslo Analytica (2021, s. 79) fulgte angrepene til ENDF og deres allierte mot byer følgende mønster: Først ble byene beskyttet med artilleri og luftvåpen. Beskytningen beskrives som «indiscriminate» og skal ha resultert i store sivile tap og ødeleggelser. Deretter rykket bakke-styrker rykket inn.

³¹ De resterende hendelsene er registrert som «strategic developments» (11 hendelser) og «riots/protests» (17 hendelser; 13 drepte).

³² TPLF viste i februar 2021 til over 50 000 sivile døde, blant annet grunnet sult (Anna 2021a).

de dokumenterte drapene på sivile.³³ Kildene viser at mange av drapene kom i form av massakrer og henrettelser, ofte i forbindelse med inntakelsen av byer/landsbyer, dør-til-dør leteaksjoner etter TPLF-sympatisører³⁴ og/eller gjengjeldelsesaksjoner etter geriljaangrep fra Tigray-styrker.

Nyssen (Annys et al. 2021, s. 73) oppgir en liste over 245 rapporterte massakrer i Tigray i perioden november 2020 til juni 2021. Antallet drepte i de ulike massakrene varierer fra en håndfull til flere hundre. Det store flertallet av ofrene skal være unge menn. En av de verste massakrene skal ha blitt begått av eritreiske soldater i Aksum den 28. og 29. november 2020, og ha resultert i «hundrevis» av drepte sivile (Amnesty International 2021).³⁵

Kildene viser også til mange tilfeller av seksuell vold mot kvinner/jenter (se kapittel 8.4), samt omfattende plyndring. Crisis Group (ICG 2021a, s. 12) skriver at mange tigrayer oppfattet eritreiske styrkers plyndring av fabrikker og sykehus som en villet strategi for å fjerne Tigray som en regional konkurrent.

Ulike nyhetsartikler tegner et bilde av at befolkningen i byer som ENDF og dets allierte inntok, levde i frykt for vold fra soldatene som patruljerte gatene (se for eksempel France24 2021). Som beskrevet i kapittel 5, ble ENDF og deres allierte drevet ut av store deler av Tigray i juni 2021, men EDF og Amhara-militser er fortsatt til stede i vestlige og nordlige deler av regionen.

8.4 Omfattende seksualisert vold mot kvinner

Flere kilder (Amnesty International 2021 august; Chatham House, nettseminar april 2021; Oslo Analytica 2021, s. 219-233) har beskrevet omfattende seksualisert vold mot kvinner i forbindelse med konflikten siden den brøt ut i november 2020.

Ifølge Amnesty (2021, s. 5) og Oslo Analytica (2021, s. 222) har militære styrker som kjemper på den føderale siden (ENDF, EDF, Amhara Regional Police Special Forces og amhara-militsen Fano), alle stått bak voldtekter og andre former for seksualisert vold mot kvinner og jenter i Tigray.

Omfanget av seksualisert vold er ukjent, men antas å være omfattende. Oslo Analytica (2021, s. 222) karakteriserer utbredelsen av seksualisert vold som «endemisk». Den belgisk-baserte NGOen Europe External Programme with

³³ Ni prosent av drapene ble ifølge ACLED (2021) begått av ukjente gjerningspersoner, mens de resterende ble begått av Amhara-styrker.

³⁴ Føderale myndigheter har utstedt arrestordre på over 300 tigrayske myndighetspersoner og offiserer. En tredel av disse var pågrepet per februar 2021 og flere har blitt drept (Crisis Group 2021a, s. 11).

³⁵ Omstendigheten rundt massakrene er til dels uklare, og kildene opererer med ulike estimater over antall drepte.

Africa (EEPA 2021) anslo i mars 2021 at 10 000 kvinner hadde blitt voldtatt i Tigray, og anså dette som et konservativt estimat.

Ifølge ofrene som har blitt intervjuet av Amnesty International (2021, s. 12), har seksualisert vold blitt brukt som krigsvåpen, hvor formålet har vært å degradere og ydmyke ofrene og deres etniske gruppe. Gjerningspersonene har i svært liten grad blitt holdt ansvarlige,³⁶ og etiopiske myndigheter har ikke tillatt uavhengige organisasjoner å undersøke overgrepene (Amnesty International 2021, s. 5).

Den seksualiserte volden har tatt form av voldtekt, gjengvoldtekter og seksuelt slaveri. I tillegg til voldtekt har mange av ofrene blitt utsatt for trusler og andre former for fysisk vold (Amnesty 2021, s. 12). Voldtektene har forekommet i ulike kontekster, ofte når stridende grupper har foretatt husransaker på jakt etter våpen eller krigere, i forbindelse med plyndring, eller når kvinnene har flyktet fra kamphandlinger (Amnesty International 2021, s. 12). Mange vegrer seg for å fortelle om overgrepene i frykt for sosial stigmatisering og hevn fra overgripere (Amnesty International 2021, s. 6, 23). Ettersom helsevesenet mer eller mindre har kollapset i Tigray-regionen (se punkt 9.4 under), har ofrene svært begrenset tilgang til medisinsk og psykososial hjelp etter overgrep. Dette gjelder særlig i avsidesliggende områder, hvor helseinfrastrukturen er sterkt svekket, men også i større byer, hvor mangel på medisiner og utstyr gjør behandling vanskelig.

International Rescue Committee (2021) gjennomførte en kartlegging av vold mot kvinner blant flyktninger og internt fordrevne i Tigray mellom februar og april 2021. Undersøkelsen viste blant annet at jenter og kvinner i mangel på penger til å kjøpe mat og andre livsnødvendigheter har ført til en situasjon hvor de drives til å bytte seksuelle tjenester mot små kontantbeløp eller gå inn i relasjoner hvor de blir utnyttet seksuelt i sine vertssamfunn. Kvinneledede husholdninger (enslige og skilte kvinner og enker) er særlig sårbare. Undersøkelsen viser videre en økning i vold i nære relasjoner, seksuell trakassering og voldtekt. Dette var et problem også før konflikten, men har økt under konflikten, særlig i flyktingleirer og leire for internt fordrevne (International Rescue Committee 2021).

8.5 Fordriving av tigrayer fra vestlige deler av Tigray

Flere kilder viser til påstander om at det pågår en systematisk fordriving av etniske tigrayer fra vestlige områder av Tigray (se for eksempel Reuters 2021a og ICG 2021b). Som nevnt i kapittel 5, er dette områder som fortsatt kontrolleres av ENDF og deres allierte.

Reuters fikk i mars 2021 reise til Western Tigray, hvor de blant annet intervjuet 120 tigrayer og amharer i Mai Kadra og andre landsbyer (Houeld, Georgy &

³⁶ I mai 2021 opplyste etiopiske myndigheter at tre ENDF-soldater hadde blitt dømt og 25 andre tiltalt for voldtekt og andre former for seksuelle overgrep (Amnesty 2021 10. august). Ifølge Amnesty finnes det ikke ytterligere informasjon om disse rettssakene.

Aloisi 2021). Funnene viser at mange tigrayer har flyktet fra disse stedene og at hus og eiendom har blitt overtatt av amharer. Reuters viser også til at amharastyrker skal ha brent ned hus tilhørende tigrayer og at tigrayer skal ha blitt fraktet med busser til Tekeze-elven. Reuters (2021a) opplyser at det daglig ankom busser med tigrayer fra Western til Shire (Reuters 2021a). Reuters påpeker at amhariske myndigheter anser Tekeze-elven som grensen mellom Amhara og Tigray, at de har utnevnt en egen administrasjon til å administrere området vest for elven. De skal videre ha ytret planer om å bosette opptil en halv million amharer fra Amhara og tredjeland i dette området (Houeld, Georgy & Aloisi 2021).

Påstanden om systematisk fordriving av tigrayer underbygges av at svært mange tigrayer har flyktet fra den vestlige delen av Tigray etter at disse områdene ble inntatt av ENDF og deres allierte i november 2020. IOM (2021a) viste i april 2021 til at majoriteten av de nesten ½ million internt fordrevne som søkte tilflukt i Shire, kom fra den vestlige delen av Tigray. Også i Shire, Aksum Adwa og mange andre byer i Tigray, kom flertallet av de internt fordrevne fra vestlige deler av Tigray (Annys et al. 2021, s. 37). Ifølge Nyssen (Annys et al. 2021, s. 38) sank befolkningen i mesteparten av Western med opptil 75 prosent eller mer grunnet internflukt i perioden fra november 2020 til mai 2021. Det er også verdt å merke seg at Western er den eneste sonen i Tigray uten bosetninger for internt fordrevne (Annys et al. 2021, s. 37). Amhariske myndigheter benekter at de bruker vold eller trusler om vold for å få tigrayer til å forlate områder under deres kontroll.

8.5.1 Interneringsleire

I september 2021 rapporterte CNN at ENDF og deres allierte, etter at Tigraystyrker gjenerobret store deler av Tigray i juni, skal ha gjennomført massearrestasjoner («mass incarcerations») av tigrayer i Humera, og at minst 60 lik «de siste ukene» var blitt ført nedover Tekeze-elven til Sudan (Elbagir et al. 2021).³⁷ CNN viser til en rekke interneringsleire i og rundt Humera by, hvor det ifølge lokale kilder og flyktninger skal befinne seg «tusener» av fanger, og at enkelte av disse skal ha blitt henrettet. CNN viser til at noen av likene som fløt til Sudan, var bakbundet og viste tegn på å ha blitt torturert. CNN viste også til at obduksjonsrapporter av likene avdekket at dødstidspunktet for noen av dem var mellom november 2020 og april 2021, og at disse kan ha ligget i massegraver før de ble dumpet i elven.

8.6 Vold mot sivile begått av Tigray-styrker

Omstendighetene rundt hendelsen er fortsatt noe uklare, men flere hundre amhariske menn skal ha blitt massakrert med kniver og macheter i landsbyen May Kadra i Western Tigray den 9. november 2020. Flere kilder viser til at «local Tigrayan youths and members of a TPLF-dominated town militia» stod bak

³⁷ Tekeze-elven renner gjennom Humera. I Sudan heter elven Setit.

ugjerningen (se for eksempel Houeld, Georgy & Aloisi 2021).³⁸ TPLF benekter at de var involvert i drapene. Som nevnt under punkt 8.7, har Tigray-styrker også blitt beskyldt for vold mot eritreiske flyktninger. Etter at krigen ekspanderte til naboregionene Afar og Amhara, har Tigray-styrkene også blitt beskyldt for vold mot sivile (ikke-tigrayer) i disse områdene (se for eksempel AP 2021b og Reuters 2021d).

Enkelte kilder viser til påstander om at Tigray-styrker skal ha drept personer tilknyttet overgangsadministrasjonen i Tigray, som føderale myndigheter etablerte etter krigsutbruddet i november 2021. Slike drap skal ha skjedd både før og etter at Tigray-styrkene gjenvant kontroll over områder som administrasjonen styrte (ACLEDD 2021; Borkena 2021). Det er uklart i hvilken grad tigrayer sluttet seg til overgangsadministrasjonen. Ifølge Crisis Group (ICG 2021b) hadde overgangsmyndighetene lite støtte i befolkningen og folk flest støttet Tigray-styrkene.

ACLEDD (2021) viser til en hendelse i slutten av juli 2021, hvor foreldre skal ha «refused to send their children to fight against the government forces». Landinfo har ikke funnet andre kilder som underbygger denne påstanden. Tilgjengelig informasjon tilsier, som nevnt under punkt 5.2, at Tigray-styrkene ikke mangler frivillige rekrutter.

8.7 Hva har skjedd med de eritreiske flyktningene i Tigray?

Per 4. november 2020 oppholdt det seg offisielt cirka 96 000 eritreiske flyktninger i Tigray (ACAPS 2021, s. 4). 8000 av disse var såkalte «out of camp-flyktninger», mens de resterende oppholdt seg i en av de fire leirene for eritreiske flyktninger (Adi Harush, Mai-Aini, Hitsats og Shimelba).³⁹ Det reelle antallet flyktninger i leirene ved krigsutbruddet var trolig cirka 60 000 (UNHCR 2021d, s. 4). De fire leirene er lokalisert i South Western Tigray. Shimelba og Hitsats er lokalisert vest for Shire, mens Adi Harush og Mai-Ani ligger sør for Shire.

UNHCR mistet kontakt med de to nordligste leirene, Shimelba og Hitsats, i november 2020, da EDF tok seg inn i området (UNHCR 2021a). Tigray-styrker tok tilbake området i begynnelsen av desember, før EDF igjen tok kontroll over leirene i begynnelsen av januar (HRW 2021c; Anna 2021c). Da UNHCR fikk

³⁸ Det er fortsatt uklart i hvilken grad ulike parter var ansvarlige for denne massakren, og også tallet på antall drepte varierer. ACLEDD (2021) oppgir 600, mens Houeld, Georgy og Aloisi (2021) oppgir over 700. Amnesty International (2020) la tidlig skylden på TPLF, men andre har senere stilt spørsmål ved dette. Oslo Analytica (2021, s. 79) antyder for eksempel at mange av de drepte var medlemmer av Amhara-militser, som ble drept i forbindelse med at de sammen med ENDF angrep byen, og at disse etter inntagelsen hevnet seg mot sivilbefolkningen i byen. Andre kilder gir et mer nyansert bilde og hevder at begge parter skal ha vært delaktige. Houeld, Georgy og Aloisi (2021) viser for eksempel også til at ENDF og Amhara-styrker den 10. november 2020, etter inntakelsen av May Kadra, hevnet seg og drepte et ukjent antall tigrayer i landsbyen.

³⁹ Landinfo har opp gjennom årene jobbet mye med forhold for eritreiske flyktninger i Etiopia og beskrevet disse i egne publikasjoner, senest etter en reise til Tigray høsten 2018 (se Landinfo 2020).

tilgang til leirene igjen i mars 2021, opplyste de at begge leirene var «completely destroyed», at alle fasiliteter var blitt «plyndret og vandalisert» og at «alle» de eritreiske flyktningene som hadde oppholdt seg i disse leirene, hadde «flyktet». ⁴⁰ UNHCR opplyste at det før krigsutbruddet oppholdt seg cirka 20 000 flyktninger i disse leirene. Et par tusen av disse hadde flyktet til Shire, Mekelle, Afar og Addis Abeba, mens mer enn 7000 hadde flyktet til leirene Mai Aini og Adi Harush (UNHCR 2021a). Landinfo har ikke funnet informasjon om hva som har skjedd med de resterende flyktningene. Flere kilder viser til at eritreiske flyktninger som oppholdt seg i Hitsats og Shimelba, skal ha blitt tvangsreturnert til Eritrea av EDF (HRW 2021c; Anna 2021a). Noen skal ha returnert «frivillig» for å unnslipe volden i Tigray (Anna 2021c). Flere kilder viser til at Tigray-styrker har begått alvorlige overgrep mot flyktningene (HRW 2021c; Girma 2021; ACLED 2021; Anna 2021c). ⁴¹

Tilgjengelig informasjon tilsier at ENDF og amhariske styrker, og ikke EDF, inntok de sørligste leirene Mai Aini og Adi Harush (se kart i Annys et al. 2021, s. 22). Ifølge Girma (2021) gjenerobret Tigray-styrker disse to leirene i midten av juli 2021. I august 2021 opplyste UNHCR (2021d, s. 4) at det oppholdt seg cirka 23 000 flyktninger i Mai Aini og Adi Harush. Før krigsutbruddet var det som nevnt over 60 000 eritreiske flyktninger i leirene i Tigray. Noen tusen skal ha flyktet til byer i og utenfor Tigray, men mange er altså ikke gjort rede for (UNHCR mars 2021; HRW 2021c).

Mottaks- og transittsenteret i Endabaguna skal ifølge etiopiske myndigheter ikke ha blitt ødelagt, men huser nå internt fordrevne (diplomatkilde, e-post av 13. september 2021). Etter Landinfos forståelse skal også dette området ha blitt inntatt av EDF, før Tigray-styrker senere tok det tilbake (Annys et al. 2021, s. 24).

9 Kritisk humanitær situasjon

Den humanitære situasjonen i Tigray er svært utfordrende. Kun en brøkdel av nødvendig nødhjelp kommer inn i området fordi føderale myndigheter og lokale myndigheter i de omkringliggende regionene obstruerer tilgangen. Befolkningen får ikke dekket grunnleggende behov for blant annet mat og medisinsk hjelp, og i deler av Tigray har situasjonen allerede utviklet seg til å bli en sultkatastrofe. Store deler av den lokale administrasjonen er ute av funksjon, og skoler og helsefasiliteter er til dels ødelagt eller av andre årsaker ute av drift. Jordbruks-

⁴⁰ Satellittbilder indikerer at leirene Hitsats og Shimelba ble ødelagt av EDF i begynnelsen av januar 2021 (NRC 2021a; HRW 2021c).

⁴¹ TPLF benekter at de var involvert i disse overgrepene, og påstår at de ikke kan bli holdt ansvarlig for handlinger til «allierte militser og irregulær styrker» (HRW 2021c).

sektoren er hardt rammet av krigshandlinger, og handelssektoren er i krise. Under ser vi nærmere på noen aspekter ved den humanitære situasjonen.

9.1 Kollaps i jordbrukssektoren

Før konflikten livnærte nær 80 prosent av befolkningen i Tigray seg av jordbruk (IPC 2021). Allerede før krigsutbruddet var jordbrukssektoren rammet av periodisk tørke og store angrep av gresshoppesvermer. Fra november 2020 har konflikten ført til kollaps i jordbrukssektoren, og 90 prosent av innhøstingen i 2020 gikk tapt (IPC 2021, s. 4).

Forberedelsene til vekstsesongen (plogging, såing) foregår i perioden fra mars til juni, før regntida setter inn, mens selve vekstsesongen foregår i perioden fra juni til september, avhengig av værforholdene.⁴² Starten på krigshandlingene i november 2020 sammenfalt dermed med innhøstningen, og de aktive krigshandlingene innebar at mange bønder ikke fikk sådd før regntiden i juni. Etiopiske og eritreiske tropper skal ha plyndret eller på annen måte skadet såkorn, gjødsel, og annen type nødvendig jordbruksutstyr. Mange unge menn vervet seg til kamp for Tigray-styrkene, noe som innebar tap av verdifull arbeidskraft (Annys et al. 2021). Kollapsen i jordbrukssektoren har ført til at selvforsyningsgraden av mat har gått dramatisk ned, og har gjort befolkningen i Tigray helt avhengige av nødhjelp utenfra (IPC 2021, s. 6).

Jordbruket har kommet delvis i gang igjen i områder som Tigray-styrkene har kontroll over (diplomatkilde 26. august 2021; Annys et al. 2021). Ifølge OCHA (2021g) vil man imidlertid kun oppnå 25–50 prosent av den normale kornproduksjonen i 2021, ettersom mange jordbrukere ikke rakk å så innen regntiden satte inn i juni.

9.2 Sultkatastrofe i Tigray

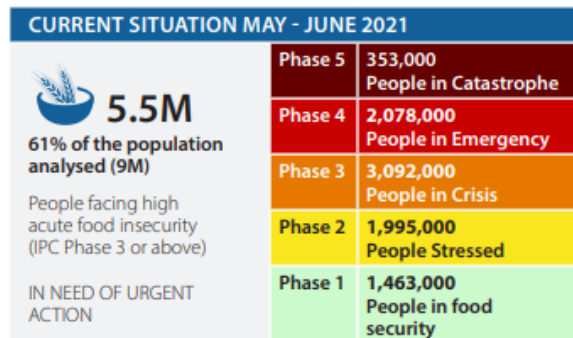
Også før konflikten brøt ut, var Tigray preget av ustabil matforsyning. Etter at konflikten brøt ut i november 2020, har situasjonen blitt akutt.

IPC foretar periodiske vurderinger av matvaresikkerheten i Tigray.⁴³ Det mest oppdaterte kartet gjelder for perioden fra mai til juni 2021, og tar også for seg deler av Amhara og Afar. Som oversikten under viser, er 350 000 mennesker

⁴² Tigray har tre sesonger (årstider): Regntiden (juni til september), kald tørketid (oktober – februar) og varm tørketid (mars – mai) (Gebrehiwot & van der Veen 2013, s. 105). Merk at klimaet kan variere fra sted til sted, og at det ikke er gitt at det regner under regntiden. Mangel på fruktbar jord og sviktende regn har gjort at regionen ofte har vært hjem søkt av alvorlig tørke (Østebø 2021).

⁴³ Vurderingene visualiseres ved hjelp av såkalte IPC-kart, som er tilgjengelig på deres nettsider. IPC-kartene gir et oversiktlig bilde av den til enhver tid gjeldende matvaresikkerheten i ulike områder. Kartene viser også eventuelle områder som er spesielt sårbare dersom matvarebistand fra humanitære organisasjoner skulle reduseres eller opphøre.

rammet av en sultkatastrofe, mens over to millioner befinner seg i en humanitær katastrofe. Ytterligere tre millioner mennesker lever i akutt matvareusikkerhet:

Kilde: IPC 2021

Ifølge IPCs framskrivninger er det risiko for at situasjonen forverres i september. Dersom konflikten eskalerer ytterligere, og den humanitære bistanden hindres (se avsnitt 9.3 under), vil de fleste områdene av Tigray trues av en sultkatastrofe (IPC 2021, s. 1).

9.2.1 Økonomi i krise

Etiopias økonomi er i sjakk av den kombinerte effekten av covid-19-pandemien og krigen i Tigray, som er svært kostbar for etiopiske føderalmyndigheter. Inflasjonen er galopperende, og matvare- og drivstoffpriser har økt drastisk i hele Etiopia (Deutsche Welle 2021a). I august 2021 instruerte Etiopias nasjonalbank alle kommersielle banker om å fryse alle pantelån (Addis Fortune 2021). Den økonomiske aktiviteten er lav, husholdningenes kjøpekraft er svekket, og den utfordrende økonomiske situasjonen tærer på befolkningens allerede knappe ressurser.

I Tigray har økonomien og markedet mer eller mindre kollapset. Kommersielle vareforsyninger til regionen er blokkert, noe som fører til varemangel lokalt (OCHA 2021g). De fleste offentlig og privat ansatte har ikke fått lønn på mange måneder. Prisstigningen på mat og andre grunnleggende varer har mangedoblet seg; for eksempel har prisen på matolje femdoblet seg fra juni til august, fra 300 birr til 1500 birr per liter (OCHA 2021g).

Føderale myndigheter tømte bankene for kontanter idet de trakk seg ut av Mekelle (ICG 2021c), og det er lite kontanter i sirkulasjon. Bankene i Tigray er formelt stengt av den etiopiske sentralbanken, mens filialene i Mekelle og Shire skal ha åpnet, men kun for begrenset kontantuttak på 2000 birr (ca. 400 NOK) (Nyssen, e-post 23. juli 2021).

IPCs analyse av matvaresituasjonen (IPC 2021, s. 3) viser at en høy andel av befolkningen har begynt å selge avlstdyr og andre verdifulle eiendeler, som en siste utvei for å overleve.

9.3 **Blokade av Tigray innført av de føderale myndighetene**

Før føderalmyndighetene erklærte ensidig våpenhvile, kom nødhjelpen i større omfang enn i dag inn i Tigray. De humanitære aktørene hadde imidlertid store vanskeligheter med å få nødhjelpen distribuert innad i regionen, særlig til områder med krigshandlinger. Nødhjelpen kom derfor sjelden frem til områder utenfor hovedveier og større byer (Chatham House, nettseminar april 2021). Ifølge Chatham House var det særlig eritreiske tropper som blokkerte nødhjelps-konvoiene til områder de hadde kontroll over. I juni 2021 anklaget lederen for OCHA eritreiske styrker for å bruke sult som krigsvåpen for å sulte befolkningen i områder utenfor ENDFs kontroll (Houreld & Paravicini 2021).

Per september 2021 var 75 prosent av Tigray tilgjengelig for nødhjelp (OCHA 2021g, e), men nødhjelpen kommer i begrenset grad inn i Tigray ettersom etiopiske myndigheter innførte en de facto blokada av regionen da de trakk seg ut av regionen i juni. Dette skjer til tross for at verdenssamfunnet har krevd fri og uhindret humanitær tilgang til regionen.

ENDF og amhariske militsgrupper kontrollerer alle nasjonale grenseoverganger til Tigray, og regionen er i dag avskåret fra omverdenen. Den eneste humanitære korridoren inn i Tigray per september 2021 er gjennom Afar-regionen (Semera – Abala – Mekelle). Myndighetene har innført strenge kontroller ved check points, og trekker ut klareringer og tillatelser. Omfattende inspeksjoner av kargo bidrar også til å skape betydelig forsinkelse av nødhjelpen (OCHA 2021f) og det meldes om tekniske problemer med skannere for kontroll av last.⁴⁴

Som det kommer frem av de løpende humanitære situasjonsrapportene til OCHA, varierer omfanget av nødhjelp som slipper inn i Tigray fra uke til uke. Det generelle bildet er likevel at omfanget av nødhjelpen som kommer inn, er svært begrenset sett opp mot behovet. Ifølge OCHA (2021g) har kun 10 prosent av nødvendig nødhjelp, 2 prosent av kontanter og 28 prosent av drivstoff som trengs for drift av operasjonene kommet inn i regionen siden midten av juli 2021. Dette innebærer at nødhjelpslagrene inne i Tigray er tomme.

Også nødhjelpsleveranser med fly blir utsatt for streng kontroll av myndighetene (diplomatkilde, e-post 28. august 2021). Kun to flyvninger fra UN Humanitarian Air Service ankommer Mekelle hver uke (USAID 2021). Mangel på drivstoff,

⁴⁴ Det er uklart hvilke myndigheter (lokale, regionale eller føderale) som kontrollerer nødhjelpen ved grenseovergangen. OCHA nevner ikke hvilke myndigheter det dreier seg om i sin redegjørelse av 19. august. I en briefing fra 11. august omtaler de dem som «concerned authorities», uten å presisere hvilke myndigheter det er snakk om.

banktjenester, telekommunikasjon og elektrisitet gjør nødhjelpsoperasjonene krevende (OCHA 2021d; 2021g).

Etiopiske myndigheter har beskyldt internasjonale bistandsorganisasjoner for å støtte TPLF og forsyne Tigray-styrkene med våpen (Speed 2021). I juli ble arbeidet til tre internasjonale bistandsorganisasjoner, herunder den norske Flyktningshjelpen, suspendert i tre måneder, på grunn av organisasjonenes «offentlige budskap» (Speed 2021).⁴⁵

23 bistandsarbeidere skal til nå ha blitt drept i Tigray. I juni 2021 ble tre bistandsarbeidere fra Leger uten grenser drept i Abi Adi i Central Tigray under uklare omstendigheter (MSF 2021). Til sammen elleve bistandsarbeidere fra Relief Society of Tigray, en frivillig bistandsorganisasjon med base i Tigray, skal ha blitt drept på ulike tidspunkter 2021 under uklare omstendigheter (Resident and Humanitarian Coordinator in Ethiopia 2021).

9.3.1 Sult som våpen

Flere nasjonale og internasjonale aktører mener at etiopiske føderalmyndigheter bruker blokade – og dermed sult – som en del av sin strategi i konflikten i Tigray. Den tidligere nevnte målrettede ødeleggelsen av jordbrukssektoren anses som et ledd i denne strategien (Annys et al. 2021). Lederen av USAID, Samantha Power, har uttalt at «This shortage is not because food is unavailable, but because the Ethiopian government is obstructing humanitarian aid and personnel, including land convoys and air access» (USAID 2021). Etiopiske myndigheter avviser at de obstruerer nødhjelp, og uttaler at «sikkerhet er en prioritet som det ikke kan kompromises med» (BBC 2021c).

Ifølge Nyssen (e-post 12. september 2021) er omfanget av dødsfall knyttet til sult vanskelig å bekrefte. Tigray-prosjektet ved Universitetet i Ghent har, ut fra tilgjengelige tall, foretatt beregninger som viser at minst 425 personer og kanskje så mange som 1201 personer dør av sult hver dag i Tigray.

9.4 Helsevesen

Ifølge WHO (som sitert i Schlein 2021) mangler befolkningen i Tigray tilgang til grunnleggende helsebehandling. Sykehus og andre helsefasiliteter er plyndret og ødelagt. Medisinsk utstyr, inventar og pasientjournaler har målrettet blitt ødelagt og vandalisert (MSF 2021 juni). Ambulanser har blitt beslaglagt av stridende parter. En betydelig andel av de ansatte har forlatt arbeidsplassen, enten av

⁴⁵ Etiopiske myndigheter beskylder NRC for å «spre desinformasjon» om konflikten i Tigray (Ahmed 2021). Dette viser etter Landinfos vurdering at etiopiske myndigheter reagerer mot aktører som utfordrer deres narrativ om konflikten, jf. suspensjonen av nyhetsformidleren Addis Standard. NRC har uttrykt vilje til fortsatt å være til stede i Etiopia, og er «i dialog» med etiopiske myndigheter (NRC 2021b).

sikkerhetsmessige årsaker eller fordi de ikke har fått lønn på lang tid (MSF 2021; Schlein 2021)

Médecins Sans Frontières (MSF) sin kartlegging av 106 helsefasiliteter i perioden desember 2020 til mars 2021 viser at kun én av ti var helt eller delvis operative (MSF 2021). En kartlegging av 200 helsefasiliteter i 73 woredaer i Tigray, gjennomført av Tigray Bureau of Health i august 2021, bekrefter bildet. Kun 55 helsefasiliteter av 153 fungerer. Fire av 12 lokalsykehus fungerer, mens fire av fem distriktssykehus (general hospital) er operative (diplomatkilde 19. august 2021).

Det er mangel på essensielt medisinsk utstyr og medisiner, ettersom svært lite nødhjelp kommer inn i regionen. Sykdomsovervåkingen av smittsomme sykdommer er utilstrekkelig, blant annet fordi kommunikasjonsnettene er nede flere steder (OCHA 2021c). Dette gjelder også covid-19 (Schlein 2021).

Ifølge MSF (2021) har ikke barn blitt vaksinert etter november 2020. Personer med kroniske sykdommer som diabetes, høyt blodtrykk og hivinfeksjon, får ikke livsnødvendige medisiner, og pasienter med psykiatriske lidelser er uten behandling. Gravide får begrenset oppfølging i forbindelse med graviditet og fødsel.

Det finnes, så langt Landinfo har kunnet bringe på det rene, ingen tall som kan bekrefte dødeligheten som følge av mangel på medisinsk behandling i konfliktperioden. Ifølge Nyssen (e-post 12. september 2021) dør mange av sykdommer som det normalt er lett å behandle, på grunn av sult og manglende tilgang til helsehjelp.

9.5 Skole og utdanning

Skolene i Tigray har vært stengt i over et år, og 1,4 millioner barn får ikke skolegang. Mange av skolene er bebodd av internt fordrevne, og mange skoler har vært brukt som base av de ulike partene i konflikten (OCHA 2021c, HRW 2021b). Mange skoler ble plyndret og ødelagt i forbindelse med kamper (HRW 2021b).

Ifølge OCHA (2021f) og Nyssen (e-post 12. september 2021) planlegger lokale utdanningsmyndigheter å gjenåpne skolene i september 2021.

9.6 Annen infrastruktur

Betydelige skader på infrastruktur, herunder strømmettet, innebærer at store deler av befolkningen i Tigray er uten tilgang til strøm- og vannforsyning. Ifølge Nyssen (e-post, 21. juli 2021) er strømmen tilbake i Mekelle og Shire, med strøm fra Tekeze Hydropower Dam. Mangel på tilførsel av drivstoff innebærer at generatorer til vannpumper, møller og annet utstyr ikke kan opereres.

Telekommunikasjon (landlinjer, mobilnett og internett) har vært stengt siden begynnelsen av konflikten. Store deler av infrastrukturen er ødelagt. Den eneste kommunikasjonslinjen ut av Tigray er gjennom satellittelefon og VSAT internett-kobling (Kottoor 2021).

10 Bevegelsesfrihet i Tigray

Tigray har et omfattende veinett, men rurale områder, hvor veier ikke nødvendigvis er asfalterte, kan være vanskelig tilgjengelige, spesielt i regntiden. Regnet kan forvandle bakken til gjørme og dermed gjøre ferdsel vanskelig (Briggs 2009, s. 6).

De viktigste fartsårene i Tigray er hovedveiene A-2 og B-30. Begge kommer fra Amhara i sør. A-2 går gjennom Southern, via byene Alamata og Mekele til Adigrat, før den dreier vestover gjennom Aksum til Shire. B-30 kommer fra Gonder i Amhara og går via May Tsemre i North Western til Shire (se Google Maps). Som det fremgår i kapittel 5 benyttet begge parter disse veiene i kampen om Tigray.

Det finnes lite konkret informasjon om sivilbefolkningens bevegelsesfrihet inne i Tigray. OCHA (2021f) sitt kart over humanitær tilgang i regionen gir likevel en viss indikasjon på situasjonen. Denne kilden omtaler 75 % av områdene i Tigray som «secure» og tilgjengelige for nødhjelp.⁴⁶ Dette tilsvarer alle soner i Tigray, med unntak av Western og grenseområdene mot Eritrea. Av kartet fremgår det også at hovedveiene A-2 og deler av B-30 er tilgjengelige for ferdsel.

Selv man ikke direkte kan slutte at områder som er tilgjengelige for humanitære aktører nødvendigvis er tilgjengelige for sivilbefolkningen, er det likevel rimelig å anta at befolkningen i Tigray, som i all hovedsak består av tigrayer, kan bevege seg nokså fritt rundt i de områdene av regionen som ikke er inntatt av ENDF og dets allierte. Det er uklart i hvilken grad disse kan bevege seg fritt i vestlige og nordlige deler av Tigray, som ligger utenfor Tigray-styrkenes kontroll. Tilgjengelig informasjon kan indikere at det kan være vanskelig å reise gjennom vestlige deler av Tigray til Sudan (se kapittel 11).

Landinfo har ingen informasjon om forekomsten av eventuelle veikontrollposter langs veiene i Tigray, men det er nærliggende å anta at partene har opprettet slike for å kontrollere ferdsel og varetransport inn og ut av områder under deres kontroll.

⁴⁶ Det sist oppdaterte Access Map – Tigray Region er fra 12. juli 2021 (OCHA 2021f, s. 5). Etter dette tidspunktet har Tigray-styrker gjenerobret Tselemti og Raya i sør, så kartet er ikke oppdatert.

10.1 Muligheten for å reise inn og ut av Tigray

Som det fremgår av kapittel 5, kontrollerer ENDF og deres allierte alle innfartsårene til Tigray fra naboregionene, Sudan og Eritrea. OCHA rapporterte i juli (OCHA 2021d) at alle hovedveier fra Amhara til Tigray er stengt.

Den eneste mulige veien inn til Tigray per september 2021 går fra Semera i Afar-regionen via Abala⁴⁷ til Mekele, men også denne grenseovergangen har i praksis kun vært åpen for et begrenset antall nødhjelpskonvoier. Landinfo har ingen konkret informasjon om i hvilken grad sivile reiser inn og ut av Tigray via denne veien.

Det er flyplasser ved byene Mekelle, Shire, Aksum, Dansha og Humera (Ethiopian Airlines u.å.), men samtlige flyplasser har vært stengt for kommersiell ferdsel i perioder etter krigsutbruddet i november 2020. I skrivende stund er alle flyplassene stengt for kommersiell ferdsel. Kommersiell flyvning til Mekelle ble senest innstilt den 23. juni (OCHA 2021d). Også flyplassen i Semera, hovedstaden i naboregionen Afar, skal være stengt for kommersiell ferdsel (diplomatkilde, 1. september 2021).

11 Flukt til naboland

Da krigen brøt ut i november 2020, flyktet hundrevis av flyktninger fra Tigray daglig over grensa til Sudan.⁴⁸ Fra konfliktens begynnelse i november 2020 har 63 110 personer flyktet fra Etiopia til Sudan (OCHA 2021f). 46 505 av disse er registrerte hos UNHCR. Det er ikke meldt om betydelige flyktningstrømmer fra Tigray til Sudan etter november 2020. Dette kan skyldes at folk anser det som farlig å reise gjennom vestlige deler av Tigray, som er kontrollert av Amahra-styrker, og/eller at de hindres i å flykte over grensen av føderale og/eller amhariske styrker. Det er heller ikke meldt om flyktninger fra Tigray i andre land i regionen. Sivildbefolkningen er derfor i praksis sperret inne i Tigray, hvor rundt en tredjedel av befolkningen er internt fordrevet (se under).⁴⁹

⁴⁷ Abala ligger på grensen mellom regionene Afar og Tigray (se Google Maps).

⁴⁸ Flyktningene passerte hovedsakelig via grenseovergangen Hamdayet i Kassala State ved transittstasjonene Hamdayet Transit Centre og Village 8 Transit Centre (UN Refugees 2021; The New Humanitarian 2021).

⁴⁹ Rundt 3000 nye flyktninger fra Amhara-regionen ankom Sudan i juli 2021, etter at krigshandlingene spredte seg til dit (Mohiedeen 2021).

12 Internt fordrevne i Tigray

Ifølge IOMs Displacement Tracking Matrix 7 (IOM 2021b) er det 2 036 398 internt fordrevet i Tigray.⁵⁰ Dette utgjør rundt en tredjedel av befolkningen. Ettersom mange internt fordrevne lever sammen med familiemedlemmer i større byer, og dermed trolig ikke er inkludert i tallet over, er det imidlertid vanskelig å fastslå det reelle antall internt fordrevne i Tigray (Annys et al. 2021, s. 33).

De fleste internt fordrevne har hovedsakelig flyktet fra rurale områder til byene og langs hovedveiene, hvor mulighetene til å få nødhjelp er større enn på landsbygda (IPC 2021, s. 4). Annys et al. (2021, s. 37) har utarbeidet et kart som viser den geografiske bakgrunnen til de internt fordrevne. Kartet viser at personer fra Vest-Tigray er i flertall i North Western og Central, mens sammensetningen er mer variert i Central, Eastern og South Eastern. Kartet viser også at de intern fordrevne i all hovedsak har flyktet innad i Tigray, og at bare en liten del har flyktet til naboregionene Afar og Amhara.⁵¹

Det finnes ingen uttømmende oversikt over antall leire og bosettinger for internt fordrevne i Tigray, og tallene varierer fra kilde til kilde. I henhold til tall fra IOM (2021b) finnes det minst 314 bosettinger («sites») for internt fordrevne i Tigray, men det reelle tallet er trolig høyere. Hoveddelen av de internt fordrevne oppholder seg i bosetninger i de større byene (Shire, Mekelle, Sheraro, Aswa, Aksum og Adigrat, i synkende rekkefølge). Nær en tredjedel av de internt fordrevne (673 241) befinner seg i Shire (IOM 2021b).

Av det totale antallet internt fordrevne var 49 prosent menn og 51 prosent kvinner (IOM 2021b).

Ifølge IOM (2021b) lever mange under åpen himmel, eller i selvlagde hus. Mange er stuert sammen i skoler, universiteter og andre offentlige bygninger (Chatham House nettseminar, mai 2021). 76 av de bosetningene som IOM har kartlagt, har ikke fått nødhjelp (mat, vann og annet nødvendig utstyr) siden konflikten startet, og flertallet av de kartlagte bosetningene har ikke fått tilførsel av nødhjelp på flere måneder, eller uregelmessig tilførsel av nødhjelp. De fleste av de internt fordrevne lever derfor av donasjoner fra vertsbefolkningen.

⁵⁰ Per oktober 2010 var det også cirka 100 000 internt fordrevne i Tigray (ACAPS 2021, s. 4). De fleste av disse kom i perioden 2016–2019 fra regionene Amhara og Oromia grunnet konflikt i disse områdene. Flertallet av de internt fordrevne oppholdt seg i sonene Mekelle og Eastern. Landinfo har ikke funnet informasjon om deres situasjon i dag.

⁵¹ 49 001 og 19 988 personer internt fordrevet i henholdsvis Afar og Amhara. På bakgrunn av tilgjengelig informasjon (se for eksempel AFP 2021b) antar Landinfo at det dreier seg om personer fra disse regionene som blir fordrevet på grunn av krigshandlinger knyttet til krigen i Tigray, og ikke personer som har flyktet fra Tigray til naboregionene.

Skriftlige kilder

- ACAPS (2021, 22. februar). *Ethiopia - The Pre-crisis situation in Tigray*. Genève: ACAPS. Tilgjengelig fra https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/20210223_acaps_secondary_data_review_ethiopia_pre-crisis_situation_in_tigray.pdf [lastet ned 13. september 2021]
- ACLED (2021, april). Tigray Conflict Coding Methodology. [s.l.]: ACLED. Tilgjengelig fra https://acleddata.com/acleddatanew/wp-content/uploads/dlm_uploads/2021/04/ACLED-EPO_Tigray-Conflict-Coding-Methodology_April2021.pdf [lastet ned 13. september 2021]
- ACLED (u.å.). *Data*. [s.l.]: Ethiopia Peace Observatory. Tilgjengelig fra <https://epo.acleddata.com/data/> [lastet ned 16. september 2021]
- Addis Fortune (2021, 12. august). Central Bank Orders Banks Freeze Loans. *Addis Fortune*. Tilgjengelig fra <https://addisfortune.news/central-bank-orders-banks-freeze-loans/> [lastet ned 26. august]
- Addis Standard (2020, 14. november). Rocket attacks damage airport areas in Bahir Dar, Gonder cities, government blames TPLF. *Addis Standard*. Tilgjengelig fra <https://addisstandard.com/news-rocket-attacks-damage-airport-areas-in-bahir-dar-gonder-cities-government-blames-tplf/> [lastet ned 13. september 2021]
- AFP, dvs. Agence France-Presse (2021a, 4. juli). Ethiopia: Tigray rebels accept ceasefire but set out conditions. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2021/jul/04/ethiopia-tigray-rebels-accept-ceasefire-but-set-out-conditions> [lastet ned 13. september 2021]
- AFP (2021b, 23. juli). Heavy fighting kills 20 in region bordering Tigray. *The East African*. Tilgjengelig fra <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/rest-of-africa/heavy-fighting-kills-20-in-region-bordering-tigray-3483238> [lastet ned 9. september 2021]
- Ahmed, A. (2020, 24. desember). *Operations to Restore Law and Order in Ethiopia's Tigray Region: How Did We Get Here?* London: Ethiopian Embassy London. Tilgjengelig fra <https://www.ethioembassy.org.uk/operations-to-restore-law-and-order-in-ethiopia-tigray-region-how-did-we-get-here/> [lastet ned 13. september 2021]
- Ahmed, K. (2021, 6. august). Ethiopia suspends aid groups for 'spreading misinformation'. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/global-development/2021/aug/06/ethiopia-suspends-aid-groups-for-spreading-misinformation> [lastet ned 13. september 2021]
- Akinwotu, E. (2021, 28. juni). Interim government of Tigray flees as rebels seize capital. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2021/jun/28/interim-government-of-tigray-flees-as-rebels-advance-on-mekelle> [lastet ned 13. september 2021]
- Al Jazeera (2020a, 21. november). Ethiopia says it captured Tigrayan town of Adigrat. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2020/11/21/ethiopia-denies-talks-on-tigray-region-growing-conflict> [lastet ned 13. september 2021]
- Al Jazeera (2020b, 29. november). Rockets hit Eritrea capital after Ethiopia declares victory. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2020/11/29/rockets-target-eritrea-capital-after-ethiopia-declares-victory> [lastet ned 13. september 2021]
- Al Jazeera (2021, 25. august). US, EU warn of influx of Eritrean troops in Ethiopia's Tigray. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2021/8/25/us-eu-influx-eritrea-troops-ethiopia-tigray> [lastet ned 13. september 2021]

- Allo, A. (2019, 5. desember). Why Abiy Ahmed's Prosperity Party could be bad news for Ethiopia. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/opinions/2019/12/5/why-abiy-ahmeds-prosperity-party-could-be-bad-news-for-ethiopia> [lastet ned 16. september 2021]
- Amnesty International (2020, 12. november). Ethiopia: Investigation reveals evidence that scores of civilians were killed in massacre in Tigray state. *Amnesty International*. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/11/ethiopia-investigation-reveals-evidence-that-scores-of-civilians-were-killed-in-massacre-in-tigray-state/> [lastet ned 13. september 2021]
- Amnesty International (2021a, 26. februar). *Ethiopia: The Massacre in Axum*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/documents/afr25/3730/2021/en/> [lastet ned 13. september 2021]
- Amnesty International (2021b, 11. august). *Ethiopia: «I don't know if they realized I was a person”: Rape and sexual violence in the conflict In Tigray, Ethiopia*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/documents/afr25/4569/2021/en/> [lastet ned 17. august 2021]
- Amnesty International (2021, 10. august). *Ethiopia: Troops and militia rape, abduct women and girls in Tigray conflict – new report*. London: Amnesty International. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/08/ethiopia-troops-and-militia-rape-abduct-women-and-girls-in-tigray-conflict-new-report/> [lastet ned 13. september 2021]
- Africanews (2021, 6. mai). Tigray conflict: Ethiopia lists TPLF as a terrorist group. *Africanews*. Tilgjengelig fra <https://www.africanews.com/2021/05/06/tigray-conflict-ethiopia-lists-tplf-as-a-terrorist-group/> [lastet ned 13. september 2021]
- Anna, C. (2021a, 2. februar). More than 50,000 Ethiopia civilians have been killed, Tigray opposition says. *Los Angeles Times*. <https://www.latimes.com/world-nation/story/2021-02-02/tigray-opposition-parties-assert-50-000-plus-civilian-deaths> [lastet ned 13. september 2021]
- Anna, C. (2021b, 29. juni). Tigray fighters in Ethiopia reject cease-fire as 'sick joke'. *AP*. Tilgjengelig fra <https://apnews.com/article/eritrea-ethiopia-africa-9889b4c3692aeb16b9165763d19303a> [lastet ned 13. september 2021]
- Anna, C. (2021c, 23. juli). Eritrean refugees under attack in Ethiopia's Tigray war. *AP*. Tilgjengelig fra <https://apnews.com/article/africa-united-nations-ethiopia-eritrea-edbf5a0a2b903745642d7c73d36b8b17> [lastet ned 13. september 2021]
- Anny, S., Vanden Bempt, T., Negash, E., De Sloover, L., Ghekiere, R., Haegeman, K., Temmerman, D., & Nyssen, J. (2021, september). [s.l.]: Journal of Maps. *Tigray: Atlas of the humanitarian situation*. https://www.researchgate.net/publication/349824181_Tigray_Atlas_of_the_humanitarian_situation [lastet ned 21. september 2021]
- AP, dvs. Associated Press (2021a, 11. august). Ethiopia Armed Group Says it Has Alliance with Tigray Forces. *AP*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/africa/ethiopia-armed-group-says-it-has-alliance-tigray-forces> [lastet ned 13. september 2021]
- AP (2021b, 3. september). 'Very brutal': In Ethiopia, Tigray forces accused of abuses. *AP*. Tilgjengelig fra <https://apnews.com/article/ethiopia-tigray-abuses-amhara-96fda9f5bd3b4d76fe8f728eb343424f> [lastet ned 13. september 2021]
- Bariyo, N. (2021, 10. august). Ethiopian Leader Calls for Mass Mobilization as War Against Tigray Forces Widens. *The Wall Street Journal*. Tilgjengelig fra <https://www.wsj.com/articles/ethiopian-leader-calls-for-mass-mobilization-as-war-against-tigray-forces-widens-11628620222> [lastet ned 13. september 2021]

- Bekele, E. & Steinwehr, U. (2021, 19. mars). Fact check: Are other nations involved in the war in Tigray? *Deutsche Welle*. Tilgjengelig fra <https://www.dw.com/en/fact-check-are-other-nations-involved-in-the-war-in-tigray/a-56891431> [lastet ned 13. september 2021]
- BBC (2020, 18. november). Ethiopia crisis: Tigray leader vows to keep fighting as government advances. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-africa-54984056> [lastet ned 13. september 2021]
- BBC (2021a, 23. mars). Ethiopia PM Ahmed Abiy admits Eritrea forces in Tigray. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-africa-56497168> [lastet ned 13. september 2021]
- BBC (2021b, 4. juli). Ethiopia's Tigray crisis: Accept our rule or no ceasefire, rebels say. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-africa-57714799> [lastet ned 13. september 2021]
- BBC (2021c, 20. august). Ethiopia's Tigray crisis: US accuses Abiy's government of blocking aid. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-africa-58279442> [lastet ned 27. august 2021]
- Borkena (2021, 24. juni). TPLF assassinated a member of Interim administration in Tigray. *Borkena*. Tilgjengelig fra <https://borkena.com/2021/06/24/tplf-assassinated-a-member-of-interim-administration-in-tigray/> [lastet ned 13. september 2021]
- Burke, J. (2021a, 4. april). Ethiopia is fighting 'difficult and tiresome' guerrilla war in Tigray, says PM. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2021/apr/04/ethiopias-pm-says-military-fighting-difficult-and-tiresome-guerilla-war> [lastet ned 13. september 2021]
- Burke, J. (2021b, 24. juni). Scores killed in Ethiopian airstrike on Tigray market. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2021/jun/24/ethiopian-airstrike-tigray-market> [lastet ned 13. september 2021]
- Davison, W. (2021, 30. juli). *The Dangerous Expansion of Ethiopia's Tigray War*. Brussel: International Crisis Group. <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/dangerous-expansion-ethiopias-tigray-war> [lastet ned 13. september 2021]
- De Waal, A. (2021, 26. juli). *Five Scenarios of State Collapse in Ethiopia*. Somerville, MA: World Peace Foundation. Tilgjengelig fra <https://sites.tufts.edu/reinventingpeace/2021/07/26/five-scenarios-of-state-collapse-in-ethiopia/> [lastet ned 13. september 2021]
- Deutsche Welle (2020, 14. november). Ethiopian cities hit by rockets from Tigray forces. *Deutsche Welle*. Tilgjengelig fra <https://www.dw.com/en/ethiopian-cities-hit-by-rockets-from-tigray-forces/a-55599105> [lastet ned 13. september 2021]
- Deutsche Welle (2021a, 21. juni). Ethiopia's economy battered by conflict and pandemic. *Deutsche Welle*. Tilgjengelig fra <https://www.dw.com/en/ethiopias-economy-battered-by-conflict-and-pandemic/av-57985150> [lastet ned 26. august 2021]
- Deutsche Welle (2021b, 5. august). Ethiopia: Tigray forces seize UNESCO site Lalibela. *Deutsche Welle*. Tilgjengelig fra <https://www.dw.com/en/ethiopia-tigray-forces-seize-unesco-site-lalibela/a-58772948> [lastet ned 13. september 2021]
- Elbagir, N., Polglase, K., Arvanitidis, B., Mezzofiore, G. & Smith-Spark, L. (2021, 10. september). Men are marched out of prison camps. Then corpses float down the river. *CNN*. Tilgjengelig fra <https://edition.cnn.com/2021/09/05/africa/ethiopia-tigray-humera-sudan-bodies-cmd-intl/index.html> [lastet ned 13. september 2021]
- ESAT News (2018, 9. januar). Ethiopia: Plans to crackdown on youth movement face backlash. *ESAT News*. Tilgjengelig fra <https://ethsat.com/2018/01/ethiopia-plans-crackdown-youth-movement-face-backlash/> [lastet ned 13. september 2021]

- Ethiopian Airlines (u.å.). *Domestic Flight Network*. Addis Abeba: Ethiopian Airlines. Tilgjengelig fra <https://www.ethiopianairlines.com/aa/book/network/domestic> [lastet ned 13. september 2021]
- EEPA, dvs. Europe External Programme with Africa (8. mars 2021). *Gender Based Violence in Tigray*. Brussel: EEPA. Tilgjengelig fra <https://www.eepa.be/wp-content/uploads/2020/11/Briefing-Gender-Based-Violence-in-Tigray-8-March-EEPA-Horn-No.-3-08-march-2021FIN.pdf> [lastet ned 17. september 2021]
- Ezega News (2020, 18. juli). TPLF dismissed Allegations of Killing, Instigating Violence. *Ezega News*. Tilgjengelig fra <https://www.ezega.com/News/NewsDetails/8023/TPLF-Dismisses-Allegations-of-Killing-Instigating-Violence> [lastet ned 7. september 2021]
- Felbab-Brown, V. (2021, 9. august). Dangerous trends in Ethiopia: Time for Washington's tough love. *Brookings*. Tilgjengelig fra <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2021/08/09/dangerous-trends-in-ethiopia-time-for-washingtons-tough-love/> [lastet ned 16. september 2021]
- France24 (2021, 16. mars). 'The fighting continues': A Tigray town reels from drawn-out war'. *France 24*. Tilgjengelig fra <https://www.france24.com/en/live-news/20210316-the-fighting-continues-a-tigray-town-reels-from-drawn-out-war> [lastet ned 13. september 2021]
- Garowe Online (2021, 21. juli). Djiboutian troops close in to Ethiopia as TDF allegedly targets transport corridor. *Garowe Online*. Tilgjengelig fra: <https://www.garoweonline.com/en/world/africa/djiboutian-troops-close-in-to-ethiopia-as-tdf-allegedly-targets-transport-corridor> [lastet ned 17. september 2021]
- Gebrehiwot, T. & Van der Veen, A. (2013, mars). Assessing the evidence of climate variability in the northern part of Ethiopia. *Journal of Development and Agricultural Economics*, 5(3), 104–119. Tilgjengelig fra <https://academicjournals.org/journal/JDAE/article-full-text-pdf/9D34D0C2036> [lastet ned 13. september 2021]
- Girma, K. (2021, 29. juli). Eritrean refugees demand protection amid Tigray war. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2021/7/29/eritreans-refugees-rally-for-relocation-and-protection> [lastet ned 13. september 2021]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2021a, 11. februar). *Ethiopia: Unlawful Shelling of Tigray Urban Areas*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2021/02/11/ethiopia-unlawful-shelling-tigray-urban-areas> [lastet ned 13. september 2021]
- HRW (2021b, 28. mai). *Ethiopia: Tigray Schools Occupied, Looted*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2021/05/28/ethiopia-tigray-schools-occupied-looted> [lastet ned 27. august 2021]
- HRW (2021c, 16. september). *Ethiopia: Eritrean Refugees Targeted in Tigray*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2021/09/16/ethiopia-eritrean-refugees-targeted-tigray> [lastet ned 20. september 2021]
- Hourelid, G. & Paravicini, K. (2021, 15. juni). EXCLUSIVE UN official accuses Eritrean forces of deliberately starving Tigray. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/world/africa/exclusive-un-official-accuses-eritrean-forces-deliberately-starving-tigray-2021-06-11/> [lastet ned 7. september 2021]
- Hourelid, K., Georgy, M. & Aloisi, S. (2021, 7. juni). How ethnic killings exploded from an Ethiopian town. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/investigates/special-report/ethiopia-conflict-expulsions/> [lastet ned 13. september 2021]

- ICG, dvs. International Crisis Group (2020b, 14. august). *Toward an End to Ethiopia's Federal-Tigray Feud*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/b160-ethiopia-federal-tigray-feud_0.pdf [lastet ned 23. juni 2021]
- ICG (2020a, 30. oktober). *Steering Ethiopia's Tigray Crisis Away from Conflict*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/b162-steering-ethiopias-tigray-crisis-away-conflict> [lastet ned 23. juni 2021]
- ICG (2021a, 11. februar). *Finding a Path to Peace in Ethiopia's Tigray Region*. Brussel: Crisis Group. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/167-finding-path-peace-ethiopias-tigray-region> [lastet ned 13. september 2021]
- ICG (2021b, 2. april). *Ethiopia's Tigray War: A Deadly, Dangerous Stalemate*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/b171-ethiopias-tigray-war-deadly-dangerous-stalemate> [lastet ned 7. mai 2021]
- ICG (2021c, 9. juli). *As Ethiopian Troops Exit Tigray, Time to Focus on Relief*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/ethiopian-troops-exit-tigray-time-focus-relief> [lastet ned 16. september 2021]
- IOM, dvs. International Organization for Migration (2021a, 23. april). Over 1 Million People Displaced due to Conflict in Northern Ethiopia: IOM DTM. *IOM*. Tilgjengelig fra https://www.iom.int/news/over-1-million-people-displaced-due-conflict-northern-ethiopia-iom-dtm?fbclid=IwAR1WTbyrdSn_SN11X1nWeD8xhFAxGLahOAYSYgjCfRt6d_17MSIWgdKzJ EI [lastet ned 13. september 2021]
- IOM (2021b, 13. august). *Emergency Site Assessment: Northern Ethiopia Crisis 7 – Data Collection*. Genève: IOM. Tilgjengelig via <https://reliefweb.int/report/ethiopia/emergency-site-assessment-northern-ethiopia-crisis-7-data-collection-1-26-june-2021> [lastet ned 22. september 2021]
- IPC, dvs. Integrated Food Security Phase Classification (2021, juni). *IPC Acute Food Insecurity Analysis May – September 2021*. Nairobi: IPC. Tilgjengelig via https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/IPC_Ethiopia_Acute_Food_Insecurity_2021MaySept_national.pdf [lastet ned 27. august 2021]
- International Rescue Committee (2021, 4. mai). *Gender Analysis Key Findings: Women's Exploitation & Gender-based Violence across Ethiopia's Tigray Crisis*. New York: International Rescue Committee. Tilgjengelig fra <https://www.rescue.org/sites/default/files/document/5868/irctigraygenderanalysiskeyfindingsmay.pdf> [lastet ned 22. september 2021]
- Jeffrey, J. (2018, 18. juni). Ethiopia to Return Land in Bid for Peace with Eritrea. *IPS*. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/report/ethiopia/ethiopia-return-land-bid-peace-eritrea> [lastet ned 13. september 2021]
- Kahiye, M. (2021, 10. juni). Somalia Denies Reports Its Troops Fought in Tigray. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/africa/somalia-denies-reports-its-troops-fought-tigray> [lastet ned 13. september 2021]
- Kassa, L. & Zachrisen, G. (2021, 18. juli). Etiopia: Tigray-styrker gjenerobrer stadig flere områder. *Bistandsaktuelt*. Tilgjengelig fra <https://www.bistandsaktuelt.no/nyheter/2021/etiopia-tigrayiske-styrker-gjenerobrer-stadig-storre-omrader/> [lastet ned 13. september 2021]
- Kottoor, N (2021. 1. juli). No power, internet in Ethiopian Tigray: UN. *7News*. Tilgjengelig fra <https://7news.com.au/news/conflict/no-power-internet-in-ethiopian-tigray-un-c-3273919> [lastet ned 13. september 2021]

- Kirby, J. (2021, 24. april). "Dying by blood or by hunger": The war in Ethiopia's Tigray region, explained. *VOX*. Tilgjengelig fra <https://www.vox.com/22370629/ethiopia-tigray-eritrea-amhara-war-ethnic-cleansing> [lastet ned 21. juni 2021]
- Landinfo (2020, 14. februar). *Passering av landegrensen, registrering og andre forhold for eritreiske flyktninger i Etiopia i 2018-2019*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/02/Etiopia-respons-Passering-av-landegrensen-registrering-og-andre-forhold-for-eritreiske-flyktninger-14022020.pdf> [lastet ned 13. september 2021]
- Landinfo (2021, 6. januar). *Etiopia. Politisk utvikling og menneskerettighetssituasjon i 2019-2020, med fokus på Oromia-regionen*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2021/01/Etiopia-temanotat-Politisk-utvikling-og-menneskerettighetssituasjon-i-2019-2020-med-fokus-pa-Oromia-regionen-AMNK-06012021.pdf> [lastet ned 16. september 2021]
- Lemma, W. et al. (2014. august). Population dynamics and habitat preferences of *Phlebotomus orientalis* in extra-domestic habitats of Kafta Humera lowlands – kala azar endemic areas in Northwest Ethiopia. *Parasites & Vectors*, 2014(7). Tilgjengelig fra <https://parasitesandvectors.biomedcentral.com/track/pdf/10.1186/1756-3305-7-359.pdf> [lastet ned 13. september 2021]
- Marchal, R. (2020, 25. august). *Two Years Already? Peace Between Eritrea and Ethiopia*. Paris: SciencesPo. Center for International Studies. Tilgjengelig fra <https://www.sciencespo.fr/cei/en/content/two-years-already-peace-between-eritrea-and-ethiopia> [lastet ned 13. september 2021]
- Meynial, C. (2019, 9. august). Ethiopia: the Amharas, the bitterness after the "coup". *Biyokulule Online*. Tilgjengelig fra <http://www.biyokulule.com/the-amharas-and-the-bitterness-after-the-coup/> [lastet ned 13. september 2021]
- Mohiedeen, N. (2021, 28. juli). More Refugees From Ethiopia Stream Into Sudan. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/africa/more-refugees-ethiopia-stream-sudan> [lastet ned 24. august 2021]
- MSF, dvs. Médecins Sans Frontières (2021 7. juli). MSF calls for Tigray murders investigation and safety for humanitarian workers. *MSF*. Tilgjengelig fra <https://www.msf.org/msf-calls-tigray-murders-investigation-and-respect-aid-workers> [lastet ned 7. september 2021]
- NRC, dvs. Norwegian Refugee Council (2021a, 8. februar). Buildings belonging to NRC destroyed in Ethiopia's Tigray. *NRC*. <https://www.nrc.no/news/2021/february/buildings-belonging-to-nrc-destroyed-in-ethiopia-tigray/> [lastet ned 13. september 2021]
- NRC (2021b, 8. september). NRC update on suspension of operations in Ethiopia. *NRC*. Tilgjengelig fra [NRC update on suspension of operations in Ethiopia | NRC](https://www.nrc.no/news/2021/september/nrc-update-on-suspension-of-operations-in-ethiopia) [lastet ned 13. september 2021]
- Nyssen, J., Negash, E. & Annys, S. (2021, 22 august). How Ethiopia's conflict has affected farming in Tigray. *The Conversation*. Tilgjengelig fra <https://theconversation.com/how-ethiopia-conflict-has-affected-farming-in-tigray-166229> [lastet ned 25. august 2021]
- OCHA (2017, 17. august). *Ethiopia: Tigray region administrative map*. New York: OCHA. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/map/ethiopia/ethiopia-tigray-region-administrative-map-17-aug-2017> [lastet ned 13. september 2021]
- OCHA (2021a, 28. januar). Administrative map of Tigray region. *OCHA*. <https://immap.org/product/ethiopia-administrative-map-of-tigray-region/>

- OCHA (2021b, 23. mars). *Access Map – Tigray Region*. New York: OCHA. Tilgjengelig via Reliefweb <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Ethiopia%20-%20Access%20Map%20-%20Tigray%20Region%20%28as%20of%2023%20March%202021%29.pdf> [lastet ned 13. september 2021]
- OCHA (2021c, 14. mai). *Education*. New York: OCHA. Tilgjengelig fra <https://reports.unocha.org/en/country/ethiopia/card/5TCJFYzqI4/> [lastet ned 18. mai 2021]
- OCHA (2021d, 9. juli). *Ethiopia - Tigray Region Humanitarian Update Situation Report, 9 July 2021*. New York: OCHA. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/report/ethiopia/ethiopia-tigray-region-humanitarian-update-situation-report-9-july-2021> [lastet ned 13. september 2021]
- OCHA (2021e, 11. august). *Daily Noon Briefing Highlights: Afghanistan - Ethiopia - COVID-19 Data Explorer*. New York: OCHA. Tilgjengelig fra <https://www.unocha.org/story/daily-noon-briefing-highlights-afghanistan-ethiopia-covid-19-data-explorer> [lastet ned 7. september 2021]
- OCHA (2021f, 19. august). *Tigray region Humanitarian Update Situation Report*. New York: OCHA. Tilgjengelig via <https://reliefweb.int/report/ethiopia/ethiopia-tigray-region-humanitarian-update-situation-report-19-august-2021> [lastet ned 27. august 2021]
- OCHA (2021g, 2. september). *Ethiopia - Tigray Region Humanitarian Update*. New York: OCHA. Tilgjengelig fra <https://reports.unocha.org/en/country/ethiopia/> [lastet ned 13. september 2021]
- Oslo Analytica (2021, juni). *The Tigray War – Regional Implications*. Oslo: Oslo Analytica. Tilgjengelig fra <https://eritreahub.org/wp-content/uploads/2021/07/The-Tigray-War-and-Regional-Implications-Volume-1.pdf> [lastet ned 13. september 2021]
- Plaut, M. (2021a, 28. januar). Eritrea's mass mobilisation for a "final offensive" in the Tigray war. *Eritrea Hub*. Tilgjengelig fra <https://eritreahub.org/eritreas-mass-mobilisation-for-a-final-offensive-in-the-tigray-war> [lastet ned 17. september 2021]
- Plaut, M. (2021b, 9. september). The Tigray war has already been through three phases. It may be about to enter a fourth. *Martin Plaut* [blogg]. Tilgjengelig fra <https://martinplaut.com/2021/09/09/is-the-tigray-war-about-to-enter-a-new-phase/> [lastet ned 13. september 2021]
- Polgeonow (2021, 10. august). *Guest Feature: Map of Control in Ethiopia's Tigray Conflict (August 2021)*. [s.l.]: Political Geography Now. Tilgjengelig fra <https://www.polgeonow.com/2021/08/ethiopia-tigray-control-map.html> [lastet ned 13. september 2021]
- Resident and Humanitarian Coordinator in Ethiopia (2021, 2. september). HC a.i. statement on the killing of 23 aid workers in the Tigray region since the start of the crisis. *UN Resident and Humanitarian Coordinator for Ethiopia*. Tilgjengelig via Reliefweb <https://reliefweb.int/report/ethiopia/hc-ai-statement-killing-23-aid-workers-tigray-region-start-crisis> [lastet ned 7. september 2021]
- Reuters (2020a, 13. november). Factbox: The forces fighting in Ethiopia's Tigray conflict. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-ethiopia-conflict-military-factbox-idUSKBN27T14J> [lastet ned 13. september 2021]
- Reuters (2020b, 21. november). Ethiopia says it has taken Tigrayan town of Adigrat. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/ozatp-uk-ethiopia-conflict-town-idAFKBN2810CJ-OZATP> [lastet ned 13. september 2021]
- Reuters (2021a, 29. mars). 'You don't belong': land dispute drives new exodus in Ethiopia's Tigray. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/ethiopia-conflict-displaced-insight-int-idUSKBN2BL1C3> [lastet ned 13. september 2021]

- Reuters (2021b, 17. juli). Ethiopia's Tigray Forces Say They Released 1,000 Captured Soldiers. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/africa/ethiopias-tigray-forces-say-they-released-1000-captured-soldiers> [lastet ned 13. september 2021]
- Reuters (2021c, 20. juli). Ethiopia's Tigray forces enter neighboring Afar region, Afar says. *CNN*. Tilgjengelig fra <https://edition.cnn.com/2021/07/20/africa/ethiopia-tigray-forces-afar-region-intl/index.html> [lastet ned 13. september 2021]
- Reuters (2021d, 9. september). Tigray forces killed 120 civilians in village in Amhara - Ethiopia officials. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/world/africa/tigray-forces-killed-120-civilians-amhara-village-ethiopia-officials-2021-09-08/> [lastet ned 13. september 2021]
- Schlein, L. (2021, 31. juli). Around 90 % of Tigray's People Depend on International Aid for Survival. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/africa/around-90-tigrays-people-depend-international-aid-survival> [lastet ned 18. August 2021]
- Speed, J. (2021, 4. august). Flyktninghjelpen og MSFs operasjoner suspendert i Etiopia. *Bistandsaktuelt*. Tilgjengelig fra <https://www.bistandsaktuelt.no/nyheter/2021/flyktninghjelpen-og-msfs-operasjoner-suspendert-i-etiofia/> [lastet ned 26. august 2021]
- Tekle, T. & Mutambo, A. (2021, 22. juli). Ethiopia reinstates Addis Standard licence after addressing 'areas of concern'. *The East African*. Tilgjengelig fra <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/news/rest-of-africa/ethiopia-reinstates-addis-standard-licence-3482638> [lastet ned 13. september 2021]
- Tronvoll, K. (2020, 11. april). *Understanding Tigray: Securing de facto statehood*. Oslo: Oslo Analytica.
- Tronvoll, K. (2021a, 28. april). Ethiopia's Tigray War Is Fueling Amhara Expansionsim. *Foreign Policy*. Tilgjengelig fra <https://foreignpolicy.com/2021/04/28/ethiopia-tigray-war-amhara-abiya-ahmed-expansionism/> [lastet ned 7. september 2021]
- Tronvoll, K. (2021b, 25. juni). Eritrea's final war? *Ethiopia Insight*. Tilgjengelig fra <https://www.ethiopia-insight.com/2021/06/25/eritreas-final-war/> [lastet ned 13. september 2021]
- UN Refugees (2021, 6. juli). *Ethiopia's Tigray Refugee Crisis Explained*. New York: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://www.unrefugees.org/news/ethiopia-s-tigray-refugee-crisis-explained/> [lastet ned 24. august 2021]
- UNHCR (2021a, 26. mars) UNHCR reaches destroyed camps in northern Tigray. *UNHCR*. Tilgjengelig fra <https://www.unhcr.org/news/briefing/2021/3/605da0564/unhcr-reaches-destroyed-camps-northern-tigray.html> [lastet ned 13. september 2021]
- UNHCR (2021b, 30. juli). *Tigray Situation Update*. New York: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNHCR%20Ethiopia%20Tigray%20Update%20%2311%20%20July%202021.pdf> [lastet ned 13. september 2021]
- UNHCR (2021c, 10. august). UNHCR regains access to Tigray refugee camps, calls for emergency funds to scale up assistance. *UNHCR*. Tilgjengelig fra <https://www.unhcr.org/news/briefing/2021/8/611232a04/unhcr-regains-access-tigray-refugee-camps-calls-emergency-funds-scale-assistance.html> [lastet ned 13. september 2021]
- UNHCR (2021d, august). *Update: Ethiopia Emergency situation (Tigray)*. New York: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Ethiopia%20Appeal.pdf> [lastet ned 20. september 2021]

- United Nations (2021, 11. juli). Rosemary DiCarlo on the situation in Tigray, Ethiopia - Security Council Stakeout (2 July 2021). *United Nations*. Tilgjengelig fra YouTube <https://www.youtube.com/watch?v=t-rRhxaZs8> [lastet ned 13. september 2021]
- USAID, dvs. US Agency for international development (2021, 19. august). On the humanitarian Situation in Ethiopia. Statement by Administrator Samantha Power. *USAID*. Tilgjengelig fra <https://www.usaid.gov/news-information/press-releases/aug-19-2021-humanitarian-situation-ethiopia> [lastet ned 27. august 2021]
- VOA, dvs. Voice of America (2020, 15. november). Rockets Hit Eritrea's Capital, Asmara. *VOA*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/africa/rockets-hit-eritreas-capital-asmara> [lastet ned 13. september 2021]
- VOA (2021, 30. juni). Ethiopia's Government Declares Unilateral Cease-fire in Tigray. *VOA*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/africa/ethiopias-government-declares-unilateral-cease-fire-tigray> [lastet ned 13. september 2021]
- Walsh, D. & Kelso, C. (2021, 2. juli). Tigrayan Forces Parade Ethiopian Soldiers Through Regional Capital. *New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/video/world/africa/10000007848345/ethiopia-prisoners-marched-tigray-mekelle.html> [lastet ned 13. september 2021]
- Wilmot, C., Tveteraas, E. & Drew, A. (2021, 24. august). Dueling Information Campaigns: The War over the Narrative in Tigray. *Media Manipulation Casebook*. Tilgjengelig fra <https://mediamanipulation.org/case-studies/dueling-information-campaigns-war-over-narrative-tigray> [lastet ned 13. september 2021]
- WFP, dvs. World Food Program (2021, 22. juli). *WFP sends first humanitarian passenger flight into Tigray, as famine edges closer in the region*. Roma: WFP. Tilgjengelig via <https://reliefweb.int/report/ethiopia/wfp-sends-first-humanitarian-passenger-flight-tigray-famine-edges-closer-region> [lastet ned 13. september 2021]
- Østebø (sist endret 18. oktober 2019). *Etiopia – Historie*. Oslo: SNL. Tilgjengelig fra <https://snl.no/Etiopia> [lastet ned 13. september 2021]
- Østebø, T. (sist endret 7. desember 2020). *Tigray*. Oslo: SNL. Tilgjengelig fra <https://snl.no/Tigray> [lastet ned 21. juni 2021]

Muntlige kilder

- Chatham House. Nettseminar: Ethiopia's Tigray Crisis: Protecting Civilians and Delivering Humanitarian Assistance. 28. april 2021.
- Diplomatkilde. E-poster 21. september 2021, 13. september 2021, 10. august 2021, 19. august 2021, 26. august 2021, 1. september 2021 og 10. september 2021.
- EASO (dvs. European Asylum Support Office). Etiopia-seminar i Bern 27.- 28. november 2019.
- Kilde A, representant for en organisasjon med inngående kunnskap om etiopiske sikkerhetsstyrker, møte i Addis Abeba, april 2016
- Nyssen, Jan. E-poster 23. juli og 12. september 2021.